

Lammmas & vuohi

5/2012

Villan jatkojalostus
poikii euroja

Suomen Lammasyhdistyksen jäsenjulkaisu. www.proagria.fi/suomenlammasyhdistys

Vuohen lihalle
olisi kysyntää

Verkossa
kannattaa
näkyä

Maitoa
lampaista

PRO
Agria

Otamme vastaan hyvää suomalaista villaa ja valmistamme siitä yli 60 vuoden kokemuksella huovutusvillaa, tuplahahtuvaa, hahtuvaa lankaa sekä karsta- ja kampilankoja.

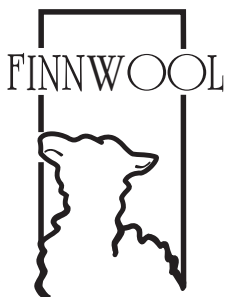
Villat meille - langat teille

Tuo villat meille omaeräkehrukseen (väh.20kg), saat omat tuotteet meiltä sovitulla tavalla.

HUOM. Meleerattujen tuotteiden 2-laadun poistoeriä todella edulliseen hintaan.

**HYVÄÄ JOULUA JA
MENESTYKSELLISTÄ UUTTA VUOTTA 2013**

**Pirtin
Kehräämö**

KEHRÄÄMÖ ja Tehtaanmyymälä
Kehräämöntie 2, 51520 Hiirola
Puh. 010-617 3030
www.pirtinkehraamo.fi

**Suomalaisesta
villasta
valmistetut
tuotteet.**

Kinkkuja ja viuluja

Tuottajakunta on vaihtunut lammasektorilla vinhaa vauhtia viime vuosina. Jos on suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtymisen vuoksi ollutkin luopumisia, niin vielä useampi uusi lampuri on löytänyt tiensä alalle.

Sikasyklin aallonpohjan aikaan moneen tyhjentyneeseen sikalaan tulla tupsahti lampaita. Märehtijän sielun- ja vatsanelämän sekä nurmenviljelyn opettelu on lähtenyt näillä tiloilla hienosti käyntiin. Sikalarakennukset ovat taipuneet lampoloiksi hyvin ja ympärivuotinen karitsointi on niissä mahdollista.

Lisätuotanto tulee tarpeeseen, sillä viulut ovat löytämässä tietään myös joulupöytiin. Toimialan tavoitteena on ollut siirtyä yhdestä pääsesongista – pääsiäisestä – neljän sesongin herkuksi juhannus, syksyn kaalikausi ja joulukuusi huomioiden.

Toivottavasti monessa perheessä maistellaan tänä jouluna maukkaan kotimaisen kinkun ohella myös vaikkapa mureaa palviviulua kotimaisesta karitsasta.

Terhi Torikka

Sisällysluettelo

VAKIOPALSTAT

- 4 Pääkirjoitus
- 5 Edunvalvonta
- 6 Tuoretta satoa
- 15 Lammastaloutta 1920-luvulla
- 29 Aidan toiselta puolen
- 40 Lammashaasta lautaselle
- 42 Lampurin kuulumisia

VUOHIPALSTA

- 37 Vuohenlihalle olisi markkinoita Suomessa
- 38 Suomenvuohen tulevaisuus huolettaa

ARTIKKELIT

- 8 Vuoden lammastila
- 10 Katja Sikka teki lampaasta lypsettävän
- 12 Teuraskaritsan laatupalkkio

- 13 Karjalan Romanovit
- 14 Villaaria
- 16 Villojen joulua odotellessa
- 19 Orf-virus leviää
- 20 Hyvillä päseillä riittää vientiä
- 22 Vastuullista eläinkauppaa
- 25 Meri-Lapin Karitsa 10 vuotta
- 30 Paimenuksen Suomen mestaruus Lappiin
- 32 Verkossa kannattaa näkyä

22

Eläinkauppiaan on tunnettava vastuunsa.

30

Stella on Suomen paras paimen.

Tilaushinta: 69 €/vuosikerta 2013 (5 numeroa), sis. SLY:n jäsenyyden
Kannattajajäsenyys: 300 €/vuosi
Paino: T-Print Ky, Hyvinkää

Kansikuva: Silja Alamikkotervo
pikkukuvat: Terhi Torikka, Lassi Lähteenmäki

Toimituksen osoite:
 Terhi Torikka
 Kuutostie 470
 59130 Koitsanlahti

Päätoimittaja:
 Pia Parikka
 Puh. 020 747 2451
 pia.parikka@proagria.fi

Ilmoitusmyynti:
 Riikka Miikkulainen
 Puh. 040 673 4179
 riikka.miikkulainen@proagria.fi

Toimitussihteeri:
 Terhi Torikka
 Puh. 040 752 6363
 terhi.torikka@gmail.com

Toimituskunta:
 Tapio Rintala
 Johanna Alamikkotervo
 Janne Jokela
 Sebastian Nurmi
 Susanna Nuutinen
 Jan Suttle
 Airi Timonen

Seuraava lehti 1/2013:
 Ilmestyy 22.2.2013
 Aineistot 17.1.2013 mennessä.

Kuinka yksinkertaisesta tulee monimutkaisia

Puhelin soi. Tuottaja haluaa teurastamon palveluja. Varmistan ensimmäiseksi, että tila on rekisteröitynyt lampaiden pitäjäksi. Kysyn onko teurastukseen aiotut eläimet varmasti rekisteröity ja että niillä on korvamerkit korvissa. Muistutan ketjuinformaatiotiedon liittämistä eläinlistaan.

Tuottajan pitäisi tuoda eläimet itse, jotta teurastus onnistuisi haluttuna ajankohtana. Hän on käynyt eläinkuljetuskoulutuksen ja hankkinut eläinkuljetusluvan, koska toiminta katsotaan kaupalliseksi. Vielä hänen ei ole tarvinnut katsastaa kalustoa eläinkuljetuksiin sopivaksi. Tuottaja pohtii, mitä merkkinsä tiputtaneen yksilön kanssa tehdään. Paljonko ylimääräistä työtä täytyy tehdä selvittääkseen mikä merkitön eläin on? Ehtiikö tilata korvamerkin? Voisiko sille laittaa vapaan merkin ja rekisteröidä uudelleen?

Jos maaliskuussa poistaa ”ylimääräisiä” eläimiä kadonneena laiumelle, tuleeko sanktioita tukiin? Pitäisikö merkitön teurastaa kotona? Ei tietenkään, koska kotona teurastettua lihaa ei saa myydä tai edes antaa tilan ulkopuolelle. No, tarvitaanhan sitä lihaa itsellekin. Mutta ei sittenkään, tila sijaitsee ns. tiheään asutulla alueella, missä teurasjätteitä ei saa haudata vaan ne pitää toimittaa jätteenkäsittelylaitokseen. Onneksi tilalla on mahdollisuus tuoda yksittäinen eläin myöhemminkin, kun korvanmerkkiasia on saatu kuntoon. Olen helpottunut. Mikäli kysymyksessä olisivat olleet noudettavat eläimet, kyseinen eläin olisi jouduttu jättämään tilalle. Kustannussyistä yksittäistä eläintä ei olisi voinut hakea myöhemminkään.

Teurastuksen jälkeen selvitan poikkeamat tilan ilmoittamien ja punnituksessa kirjattujen tunnistetietojen välillä. Numero kuusi on luettu kahdeksikoksi. Lähetän punnitustiedot tuottajan lisäksi lammaskirjuriin. Yhtä eläintä ei löydy rekisteristä, saan selvityspyynnön. Teurastamo on tehnyt virheen, rekisteröimättömiä eläimiä ei saa teurastaa.

Onneksi tähän on löydetty ratkaisuksi etukäteiskysely. Yritän tarkistaa tulevan kuorman teuraisten tunnistetiedot lammaskirjuriin ennen eläinten lastausta. Olen saanut tuottajilta teurastukseen tulevien eläinten korvanumerolistat. Joku lähettää listat sähköpostilla, joku kirjeitse. Perjantaina jännitän postilaatikolla, ehtivätkö viimeisenkin tilan tiedot ajoissa. Tuottaja korjaa mahdolliset virheet tai poistaa teuraserästä puutteellisesti rekisteröidyn eläimen. Teurasauton kuljettaja tarkistaa eläimiä lastatessaan jokaisen eläimen korvamerkin ja vertaa sitä eläinlistaan. Onneksi aikaa on rajattomasti,

150 eläimen tarkistaminen ottaa oman aikansa. Voi ei, olin aivan unohtanut, että teuraseläinten kuljetusajoista on omat säännöksensä. Huomaan pohtivani lasketaan-ko tilalla tapahtuva lastausaika eläinten kuljetusaikaan, entä onko se kuljettajan lepoaikaa. Kieriskellessäni logistiikka- ja kannattavuusongelmien kanssa mieleeni tulee ajatus oikeasta ja ajattelen, että ehtiähän korvamerkit tarkistamaan teurastamossakin. Silloin tulee ainakin luettua merkki oikein, valo on hyvä, merkki ei liiku ja tarvittaessa sen voi pestäkin puhtaaksi.

HUH HUH, herään painajaisesta juuri kun olen ehtinyt järjestää takaisin vedon markkinoilta. Sen on aiheuttanut lihantarkastuksessa hyväksytyt, mutta rekisteröimättömänä teurastettu eläin. Hysterinen nauru ei ole kaukana.

Kuvailemani kafkalainen painajaisuni on pelottavan lähellä. Sinällään yksinkertainen asia, eläinten teurastaminen teurastamossa, on muuttumassa haasteelliseksi suoritukseksi. Lammastalouden erityispiirteiden vuoksi virheettömyyteen ei tulla pääsemään. Hatunnosto tuottajille, meille tulevissa teuraseläimissä on hyvin vähän rekisteröintiin liittyviä puutteita. Tässä valossa vaatimus etukäteiskyselystä tuntuu kohtuuttomalta, tuottajat ja teurastamot eivät kaipaa lisää käytännön toimintaa hankaloittavaa byrokratiaa.

Kati Kaisajoki, Lallin Lammasyhdistys Oy

Hyvää Joulua ja Menestystä Vuodelle 2013

Toivottavat Suomen Lammasyhdistyksen kannattajajäsenet

Lihasan Säätiö

Lammastaloussäätiö

Atria Oyj

Vainion Teurastamo Oy

Jukka Markkanen
MTK:n lammastaoston sihteeri

Tulevan maatalouspolitiikan valmistelu käynnissä

Tuleva talvi on hyvin työntäyteinen, sillä EU:n maatalouspolitiikan uudistuksen kansallinen valmistelu pitää saada valmiiksi tällä tietoa ensi kesään mennessä. Myös kansalliseen lammastaloutta koskevaan tukipolitiikkaan haetaan korjausta.

Yhtä aikaa EU:n maatalouspolitiikan uudistuksen kanssa katkolla ovat LFA-, 141- ja Suomessa käytössä oleva maaseutuohjelma, jonka tärkein osa on ympäristötukijärjestelmä. Luomutuotanto on saamassa oman, muista järjestelmistä riippumattoman korvausjärjestelmän. Tilanteessa voi olla hyviäkin puolia, sillä tässä yhteydessä eri järjestelmiä voidaan kenties sovittaa yhteen. Toisaalta epävarmuus on suuri kun kaikki tärkeät asiat ovat auki yhtä aikaa.

Tuotantoon sidottu tuki on Suomelle ja varsinkin lammasektorille erittäin tärkeä. Suomi on onnistunut neuvottelemaan uudistuksen yhteydessä tilanteensa siten, että voi hakea tuotantoon sidottua tukea yli kymmenen prosenttia. MTK:n tavoitteena on, että tuotantoon sidottua tukea voitaisiin maksaa jopa 20 prosenttia. MTK:n johtokunta on linjannut, että ne tuotantosektorit joille maksetaan nykyisin tuotantoon sidottua tukea, ovat etusijalla myös uutta järjestelmää rakennettaessa.

Lammastalouden osalta on kuitenkin niin, että nykytuotoinen uuhipalkki ja sen LFA-lisäosa lakkaavat tulevan CAP-uudistuksen yhteydessä. Komission uudistusesitys ei uuhipalkkiota tunne. Lammasala on ollut jo hyvissä ajoin valmistelussa liikkeellä, ja pohtinut uutta tukijärjestelmäehdotusta jo pitkin vuotta. Viikolla 43 MTK:n lammastaoston ja Suomen Lammasyhdistyksen delegaatio kävi MMM:ssä esittelemässä näkemyksiään siitä, miten suora tuki pitäisi toteuttaa. Samassa yhteydessä esiteltiin kansallisen tuen muutostarpeita tulevalla kaudella. Vastaanotto oli hyvä ja neuvottelut sujuivat positiivisessa hengessä.

MMM suunnitteli ottavansa jo ensi vuoden alusta käyttöön myös lammastaloudessa teuraiden ennakkorekisterikyselyn. Ajatuksena lienee ollut siirtyä hyvin samantapaiseen järjestelmään jota naudoilla käytetään. Vaikka järjestelmiä oli tarkoitus samankaltaistaa, tilapäisen niin sanotun punaisen teurasmerkin käyttöä lammasteuraille ei haluttu sallia uudistuksen yhteydessä.

MTK ja ilmeisesti koko lammasektori antoivat asiasta hyvin kriittiset lausunnot. Näyttääkin siltä, että hallinto on ottamassa asiassa aikalisän ja selvittää suunnitellun asetus-

muutoksen vaikutukset tarkemmin. Samalla selvitetään myös punaisen tilapäisen korvamerkin käyttömahdollisuus lampailta nautojen tapaan.

Tätä kirjoitettaessa tuli tieto, että ensi vuoden lammasta- ja vuohitalouden investointituen ehtoja muutettiin siten, että tukea voidaan myöntää rakentamisen yhteydessä myös apevaunuun tai muuhun rehunkoratkaisuun, joka tulee rakennukseen kiinteästi asennettavan ruokintajärjestelmän sijaan. Tuki myönnetään ruokintajärjestelmälle säädetyn enimmäisyksikkökustannuksen rajoissa. Nyt korjattu epäkohta tuli esille vuoden mittaan, ja muutos saatiin aikaan nopeasti. Muutos käsiteltiin tukineuvottelussa valtion ja tuottajajärjestöjen kesken ja uusi järjestelmä tulee voimaan jo ensi vuoden alusta.

Vuoden 2013 ensimmäinen tukihaku alkaa 2.1. eikä tämän vuoden puolella kuten aiemmin on ollut käytäntö. Vuonna 2013 investointituelle on neljä hakuaikaa. Tukipäätökset pyritään tekemään noin kahden kuukauden kuluessa hakuaikojen päättymisestä.

Hakuajat ovat

2.1. – 1.2., 11.2. – 28.3.,
15.4. – 16.8. ja 2.9. – 18.10.

Suomen Lammasyhdistys r.y. hallitus 2012

Tapio Rintala, puheenjohtaja, puh. 0500 257 280, rintala.tapio@gmail.com, Oripääntie 999, 21900 Yläne

Janne Jokela, varapuheenjohtaja, puh. 0440 876 530, jokelaj@nic.fi, Mäkelänmäentie 25, 68240 Ala-Viirre
Varajäsen: **Timo Heikkilä**, puh. 0400 686 616, heikkila.timo@kotinet.com, Arolantie 88, 85200 Alavieska

Airi Timonen, puh. 050 494 2079, airi.timonen@keti.fi, Kiteentie 13 A, 82500 Kitee
Varajäsen: **Eeva Piesala**, puh. 040 847 4424, piiku@piiku.fi, Piesalantilantie 17, 41900 Petäjävesi

Petri Leinonen, puh. 040 581 8477, petri.leinonen@elomestari.fi, Mäkkierintie 9, 95520 Tornio
Varajäsen: **Anne Jurva**, puh. 040 771 3209, janne.jurva@pp1.inet.fi, Kurvilansaarentie 14, 95340 Loue

Sebastian Nurmi, puh. 050 581 0721, studio.sebastian@netlife.fi, Bovikintie 25, 10600 Raasepori
Varajäsen: **Lauri Leinonen**, puh. 0400 458 286, late@lampuri.fi, Koivusuontie 424, 32300 Mellilä

Susanna Nuutinen, puh. 050 340 5130, susanna.nuutinen@putkisalo.fi, Putkisalontie 172, 58900 Rantasalmi
Varajäsen: **Kaarin Knuutila**, puh. 040 578 6317, knuutila@muhniemenlahtivaja.fi, Ahviontie 260, 46960 Muhniemi

Jan Suttle, puh. 0500 820 243, jansuttle@netscape.net, Vuohelantie 34, 38250 Roismala
Varajäsen: **Mikaela Ingo**, puh. 044 284 0532, mikaela.ingo@agrolink.fi, Staversbyväden 187 B, 66520 Veikars

Yhdistys rekisteröity 27.12.1988.

Tuoretta satoa

KOONNUT: Pia Parikka ja Terhi Torikka

TEURASTUSTEN VARAUKSISSA TÄSMENNETTÄVÄÄ

Teurastusten varauksissa on ollut kuluvana syksynä ongelmia. Osa tiloista on varannut teurasajan tietyllä eläinmäärällä, mutta luku ei aina ole täsmännyt teurastamolle kuljetettujen tai teurasautoon tarjottujen eläinten pääluvun kanssa.

Epätasaisista lukumääristä aiheutuu teurastamoille haittaa monella tasolla. Kuljetusautojen tilojen optimointi on mahdotonta, kun tilojen ilmoittamaan päälukuun ei aina voi luottaa.

Lihoja ei samasta syystä voida kaupata kunnolla ennakkoon, mikä heijastuu hintatasoon läpi tuotantoketjun. Epätasaisuus on esiintynyt myös rahtiteuraiden ja teurastamolle myytävien eläinten lukumäärissä.

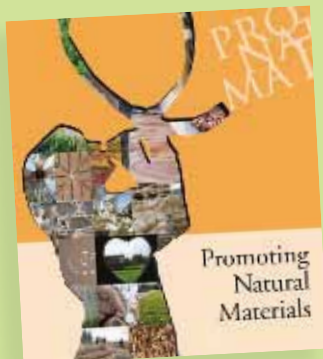
VILLA VAHVASTI MUKANA LUONNONMATERIAALI -HANKKEESSA

Luonnonmateriaalit ovat paitsi raaka-aine, myös osa kulttuuriperintöä. Vuosina 2009–2012 Etelä-Suomessa ja Virossa toteutettu ProNatMat -hanke pyrki edistämään luonnonmateriaaliosaamista.

Marja-Leena Puntila veti hankkeessa Villarinki-satelliittiryhmää. Hän on iloinen, että villalla on iso rooli luonnonmateriaalien joukossa.

Hankkeen päätteeksi on julkaistu loppuraporttina kirja, joka löytyy osoitteesta www.pronatmat.eu. Teoksen 27 artikkelia tuovat esiin erilaisia näkökulmia luonnonmateriaaleihin ja niiden käyttöön.

Puntila on kirjoittanut raporttiin artikkelin suomenlampaan villan ominaisuuksista ja mahdollisuuksista (Finnsheep wool -characteristics and possibilities).

Villaosiossa todetaan muun muassa, että villan käyttöä voidaan tehostaa valitsemalla harkiten oikeanlainen villa oikeaan käyttötarkoitukseen. Kaikki ei sovellu kaikkeen. Samasta julkaisusta löytyy myös ohje villamaton tekoon yksinkertaisilla tappikangaspuilla sekä tietoa lan-kojen kasvivärjäyksestä.

UUSIA JULKAISUJA MAISEMANHOIDOSTA

Laiduntarinoita-teos tuo upeasti esiin lampaan mahdollisuudet maisemanhoitajana. Värikäs julkaisu on laadittu Härkää sarvista -hankkeen toiminnan aikana esiin nousseista hoitokohteista.

Petäjäveden vanhan kirkon niity, Hiekkarannan laitumet, Riutan niitty, Pattoi, Vanhankylän haka, Alkula ja Flaskskär on esitelty julkaisussa arvolleen kuuluvalla tavalla.

Sähköinen kirjanen on ladattavissa verkosta osoitteesta www.doria.fi/handle/10024/82542

Eläimet rantaan – kyllä vai ei Naturesship-julkaisu puolestaan opastaa kestäväään rantalaidun- tamiseen.

Oppaan voi ladata osoitteesta www.ruoko.fi/uploads/pdf/Elaimet_rantaan_2012.pdf

SCHMALLEMBERG-VIRUKSEN VASTA-AINEITA MANNER-SUOMESSA

Useissa nautakarjoissa Lounais- ja Etelä-Suomen alueella todettiin lokakuussa Schmallenberg-viruksen vasta-aineita.

Virus on levinnyt laajalti eteläiseen Suomeen kesän ja alkusyksyn aikana. Oireita ei ole toistaiseksi raportoitu. Schmallenberg-virus leviää polttiaisten välityksellä märehitijästä toiseen.

Virus voi aiheuttaa muun muassa luomisia ja sikiön epämuodostumia. Näistä tulee ilmoittaa Elintarviketurvallisuusvirasto Eviraan.

Tauti ei tartu ihmiseen eikä johda viranomaistoimenpiteisiin. Mahdollisista hoito- toimenpiteistä sovitaan paikallisen eläinlää- kärin kanssa. Evira jatkaa taudin leviämisen kartoitusta.

USEITA HANKKEITA LOPPUSUORALLA

Hankekauden lähestyminen loppuaan alkaa heijastua myös lammassektorin hanketoimintaan.

Päätymässä tai jo päättyneet ovat ainakin seuraavat lampaisiin liittyvät hankkeet: Laidunpankki, Monipuolinen lammas ja vuohi, Yhteistyöllä kilpailukykyä, Hyvä Lammas!, Lampaasta on moneksi ja Härkää sarvista.

Hankkeilla on erittäin suuri merkitys lammassektorin kehittämisessä ja ammattitaidon lisäämisessä. Nähtäväksi jää mitä uutta seuraava rahoituskausi 2014-2020 tuo lammassektorille tullessaan.

SUSI- JA KOIRAVAHINKOJA

Susista ja koirista oli tänäkin syksynä harmia lampuille. Koiravahinkoja oli kesällä aiempaa enemmän.

Todennäköisesti sudet tappoivat lampaita Äänekoskella syyskuussa ainakin 15 lammasta.

Lampaat oli joko raadeltu kuoliaaksi tai ajettu jokeen hukkumaan, kertoi sanomalehti Keski-Suomalainen. Osa lampaista katosi.

Noin viidenkymmenen lampaan laumasta valtaosa säilyi elossa. Muutama piti lopettaa, koska ne olivat huonossa kunnossa.

RINTALA JATKAA JOHDOSSA

Tapio Rintala Pöytyän Yläneeltä jatkaa Suomen Lammasyhdistyksen puheenjohtajana seuraavat kolme vuotta.

Puheenjohtajasta päätettiin yhdistyksen vuosikokouksessa Elma-messujen yhteydessä.

Alkava kausi on luomulammastilaa pyörittävälle Rintalalle toinen lampurien johdossa.

LAMMASNEUVOJA RINTAMALLA VAIHDOKSIA

Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun pitkäaikainen lammassuoneuvoja **Marketta Sarja** on siirtymässä vuoden vaihteessa eläkkeelle. Hänen seuraajanaan työtä jatkaa **Heini Rautiola** Oulusta. Lämpimät kiitokset Marketalta määrätietoisestä ja sitkeästä työstä lammastalouden puolesta.

Etelä-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan lammassuoneuvoja **Milla Alanco** on puolestaan jäänyt äitiyslomalle. Hänen sijaisenaan toimii Monipuolinen lammassuoneuvo ja vuohi-hankkeesta tuttu **Elina Vainio**.

Jalostuslampaiden ja vuohien suositushinnat 2013

Suomenlammas

4–6 kk:n ikäiset uuhikaritsat, alkaen 220 €

4–6 kk:n ikäiset pässikaritsat, alkaen 270 €

Vähintään 1-vuotiaat uuhet, minimihinta 320 €

Vähintään 1-vuotiaat pässit, minimihinta 420 €

Texel, rygia, dorset ja oxford down

4–6 kk:n ikäiset uuhikaritsat, alkaen 270 €

4–6 kk:n ikäiset pässikaritsat, alkaen 370 €

Vähintään 1-vuotiaat pässit, minimihinta 470 € ja uuhet, minimihinta 370 €

HUOM! Eläinten hintoja sovittaessa on muistettava huomioida myyjältä perittävä 10 % välityspalkkio. Sukutodistuksia tilattaessa on ilmoitettava, mikäli maksaja on ostaja, muuten maksu peritään myyjältä.

Lisähintasuositus 1.10. alkaen on 12 €/kk.

Jalostusvuohet

2–3 kk:n ikäiset kuttukilit, alkaen 90 €

4–8 kk:n ikäiset kuttukilit, alkaen 150 €

Astutetut kuttukilit, alkaen 200 €

Pukkikilit 5 kk:n ikään asti 120 €

Pukkikilit (yli 5 kk), alkaen 170 €

Lypsykutut (tuotoksesta riippuen), alkaen 250 €

Vanhemmat pukit, alkaen 300 €

Tinkimaidon hinta (kotoa myytyinä), alkaen 1,5 €/l.

Astutusmaksut

Suositus astutusmaksuksi 10 €/uuhitai kuttu ja lisäksi hoitomaksu 1 €/päivä uuhesta tai kutusta, joka jätetään vieraille tilalle astutettavaksi.

Terhi Torikka

Johanna ja Ari Alamikkotervon lammastilalla
jalostetaan huippuunsa niin eläimet, liha
kuin villakin.

A photograph of three white lambs standing in a snowy field under a clear blue sky. The lambs are looking upwards and to the left. They have yellow ear tags. The text is overlaid on the image.

Vuoden Lammastilaksi
Vanhalan lammastila
Tervolasta

Tervolalaisten Johanna ja Ari Alamikkotervon luotsaama Vanhalan lammastila paljastiin Elma-messuilla Vuoden 2012 Lammastilana.

Tila on hyvä esimerkki siitä, että monipuolisuus on lammastaloudelle rikkaus.

”Kunnolla tienatakseen tilan on erikoistuttava tiukasti tai otettava kaikki hyöty irti monimuotoisuudesta. Monipuolisuus on alkanut pakosta, mutta se on lammastilojen rikkaus”, lampuri Johanna Alamikkotervo pohtii.

Kolme tulovirtaa

Vanhalan tilan tulot muodostuvat kolmesta virrasta: teuraskaritsoista, siitospeläimistä ja käsitöistä.

Villan ja nahkojen jatkojalostus kannattaa. Vuosina, jolloin siitospeläinkaupassa on hiljaisempaa, noin puolet tulosta kertyy käsitöistä.

Tavallisesti osuudet jakautuvat melko tasan kolmen sektorin kesken.

Rantalaidunnuksella tila pitää yllä perinteistä jokivarsimaisemaa sekä lammastalouden myönteistä imagoa.

Tila tekee myös tiivistä yhteistyötä maatalousalan oppilaitosten kanssa ja esittelee usein lammastaloutta vierailijoille.

Iso panos jalostustyölle

Vuoden lammastilaksi Vanhalan tila valittiin erityisesti ansiokkaan jalostustyön vuoksi.

Tila on suomenlammaslampola. Palkinnon perusteluissa Vanhalan tila sai kiitosta pioneerityöstä lampaanjalostuksessa ja merkityksestään uusien lampurien tieto-taitotason kohottajana.

”Tila on eittämättä yksi lammastalouden edelläkävijätiloista Suomessa

Kuvat: Silja Alamikkotervo

Johanna Alamikkotervo on kehittänyt lammastilaa ja eläinainesta pikkuhiljaa.

2010-luvulla”, perusteluissa todetaan.

Yksi osoitus tästä on tilan emännän kouluttautuminen jalostusarvostelijaksi. Johanna Alamikkotervo hankki runsaat viisi vuotta sitten oman ultraäänilaitteen ja ryhtyi tekemään tiineystarkastuksia ja karitsojen lihasten sekä rasvan mittauksia Lapin alueella.

Toiminnan myötä mittausten teko Lapissa on yleistynyt.

Tilan omassa katraassa pitkäjänteinen jalostustyö näkyy erittäin laadukkaana eläinaineksena.

”Eläinjalostuksessa saa helposti edistystä aikaan, kun viitsii vähän paneutua”, Johanna Alamikkotervo rohkaisee kollegoja.

”Tosin työsarkea on loputon. Täydellistä lammasta ei ole, aina löytyy parannettavaa.”

Suomenlampaan säilytystä ei saa unohtaa

Ensimmäiset lampaat tulivat Vanhalan tilalle vuonna 1995.

Sen jälkeen lammastalous on Alamikkotervon mukaan ammattimaisesti tunut ja noussut varteenotettavaksi tuotantosunnaksi sekä elinkeinoksi muiden kotieläinten rinnalle.

”Lampaasta on tullut todellinen vaihtoehto esimerkiksi tuotantosuntaa vaihtaville.”

Suomenlammas on jalostuksen myötä kehittynyt huomattavasti lihantuottajana. Toisaalta samalla on ehkä hieman kadotettu rodun hyviä turkisominaisuuksia, Johanna Alamikkotervo arvioi.

”Rodun tilanne on ok, mutta jatkuvasti on pidettävä huolta, ettei linjoja pääse häviämään. Risteytys sopii osalle tiloista, mutta puhtaan suomenlampaan jalostajia tarvitaan ehdottomasti.”

VANHALAN LAMMASTILA

Omistajat: Johanna ja Ari Alamikkotervo, Tervola, Lappi Luomutila. Viljelyssä nurmea, ohraa ja kauraa
Rotu: Suomenlammas. Värät valkoinen, musta ja ruskea
Aikuisia eläimiä noin 150, karitsoja vuodessa noin 350
Meri-Lapin karitsan sopimustuottaja
Tilalla päätoimisesti töissä: Johanna ja paimenkoirat

Katja Sikka teki lampaasta lypsettävän

Maitoa tulee vähän, mutta se on tuhtia. Rymättyläläisen Katja Sikkan lampaanmaito menee lypsyn jälkeen Laitilaan, jossa siitä tehdään erikoisjuustoa. Syksyllä tila sai palkinnon lammastalouden uusien ideoiden kehittämisestä.

Lassi Lähteenmäki

Oikeastaan koko homma lähti liikkeelle puolihuolimattomasta huulen heitosta. Katja Sikka oli tapaamassa Saloniemen juustolan emäntää Laitilassa. Riitta Saloniemi ehdotti lampaanmaidon lypsyä ja toimittamista juustolaan. Riitta lupasi kaupan päälle vielä vuohien lypsykoneen.

Ajatus alkoi kiinnostaa Katja Sikkaa. Koelypsy osoitti, että lampaasta maitoa irtoaa. Koe-erä lampaanmaitojuustoa osoittautui sekin kelpo tuotteeksi. Tänä kesänä hommaan laitettiin vauhtia ja säännöllinen lampaanlypsy pääsi alkamaan.

Uusi rutiini ahvenanmaan-lampaalle

Sikka Talun tilalla Rymättylän Salonkylässä on ahvenanmaanlampaista. Katja on innostunut alkuperäisroduis-

Lampaille tarjotaan lypsyn yhteydessä kaura-herneseosta.

Lampailla on käytössä vuohien vanha lypsyasema. Eläimet oppivat aseman käyttöön nopeasti.

ta ja ahvenanmaanlammas on osoittautunut ketteräksi kiiپیجäksi saariston kallioisessa maisemassa.

Alkuperäisrodussa on paljon vaihtelua yksilöiden kesken. Tämä on nähty myös lypsyssä: yksi lypsää kahvikupillisen, toiselta irtoaa litran mitta täyteen. Lypsykauden edetessä Katja valikoi lypsyyn tuottavimmat yksilöt.

Katjalla oli kesällä laidunkauden aikana 50 lammasta säännöllisessä lypsyssä. Tästä porukasta irtosi kauden aikana maitoa yli tuhat litraa. Kuumalla ilmalla ja sateella päivittäinen litramäärä jäi pienemmäksi. Katja uskoo saavansa maitomäärään lisäystä kun laitumen ravintoarvoa parannetaan. Hän on jo kylvänyt lisää eri kasveja laitumelle, jotta ravinto olisi mahdollisimman monipuolista. Väkihuilla tuottoa olisi helpompi lisätä, mutta tila haluaa edetä ekologisempaa polkua pitkin.

Lampaiden lypsypöydässä on paikat kymmenelle. Joku vähän vikuroi tullessaan, mutta lampuri osaa jo ennakoida tilanteen ajoissa. Lypsyn jälkeen lampaat juoksevat kiltisti takaisin tutuille pahoille.

Lypsykone on tehty vuohelle, mutta toimii se lampaankin kanssa. Konelypsyn jälkeen Katjalla on tapana pusertaa viimeiset pisarat astiaan käsin.

”Lypsyn aikana omiin lampaisiin tutustuu nyt paremmin kun käsittelee niitä yksi kerrallaan”, Katja Sikka iloitsee.

Tanakkaa ja tuhtia

Juustontekijä Riitta Saloniemellä meinasi hattu lentää ilman kun hän pääsi ensimmäistä kertaa työstämään lampaanmaitoa juustolan puolella.

Massa oli tuhtia tavaraa. Maidon kuiva-ainepitoisuus on Saloniemen mukaan tuplasti korkeampi kuin lehmällä. Tämän takia juustoon tarvitaan vain puolet siitä määrästä, mitä meni lehmänmaitoa.

Lampaanmaitojuustosta tulee Saloniemen erikoisherkuu. Sitä kypsytetään useita kuukausia, jotta oikea

VAHVA KEHITYSTYÖ PALKITTIIN

Suomen Nuorkauppakamari valitsi syksyllä 15. kerran Vuoden Nuoren Maaseutuyrittäjän. Tällä kertaa tittelin saivat lammastilalliset Katja ja Alar Sikka Rymättylänstä. Palkinto luovutettiin syksyn palkintojuhlissa Tampereella. Kilpailun suojelijana on maa- ja metsätalousministeri Jari Koskinen.

Nuorkauppakamari haluaa vuosittaisella valtakunnallisella palkinnolla kannustaa ja palkita alle 40-vuotiaita menestyviä maaseutuyrittäjiä, jotka omalla aktiivisuudellaan ovat luoneet uskoa maaseutuyrittäjyyden tulevaisuuteen. Kilpailun tavoitteena on lisäksi edistää maaseudun elinvoimaisuutta.

Kilpailun valintaperusteissa mainitaan mm. aktiivinen yrityksen kehittäminen, tuotteiden laadun jatkuva parantaminen, verkostoituminen, kestävä kehitysperiaatteiden noudattaminen ja ympäristön hyväksi toimiminen.

Katja ja Alar Sikkien tila Sikka Talu täyttää kaikki nämä kriteerit. Hyvän maineen lisäksi Rymättylän lampurit saivat palkinnoksi 1500 euron arvoisen matkahajakortin.

Katja ja Alar Sikka suosivat arjessaan luomua ja lähituotantoa. Työt jaetaan päivittäin kahvipöydän ääressä.

lampaanmaidon maku avautuisi.

Suomessa vastaavaa herkkua on turha muualta etsiä. Ahvenanmaalla tehdään lampaanmaitojuustoa, mutta siinä lypsylampaana itä-friisiläisiä maitolampaita. Katja Sikkien ja Riitta Saloniemen yhteistyöstä syntynyt juusto on tiittävästi Suomen ensimmäinen kaupallinen juusto, joka on valmistettu alkuperäisrotuisen suomalaisen lampaan maidosta.

Kaikkea se keksii...

Katja Sikka on kehitellyt tilallaan aiemminkin uutta lammastalouteen liittyvää toimintaa. Tästä innovatiivisuudesta Katja ja Alar Sikkien tila Sikka Talu palkittiin syksyllä Suomen Nuorkauppakamarin vuoden maaseutuyrittäjä -palkinnolla.

Tila on ollut luomun siirtymävaiheessa ja nyt syksyllä lampaat siirtyvät luomuun.

Finnsheep ry. Vuosikokous 2.2.2013 klo 13

Pirtin kehräämöllä Hirolassa. Kahvitarjoilu.

Tervetuloa kaikki suomenlampaan ystävät!

Ilmoittautumiset 15.1. mennessä: anu.pentti@gmail.fi

Teuraskaritsan laatupalkkion rekisteritiedot ajan tasalle

Teuraskaritsan laatupalkkio on lampaanlihan tuotannolle suunnattu täysin rekisteripohjainen palkkiomuoto. Palkkio maksetaan rekisterissä olevien tietojen perusteella, joten on tärkeää, että rekisterin tiedot ovat ajan tasalla.

Marika Lehtinen
Ylitarkastaja, Mavi

On hyvä huomioida, että teuraskaritsan laatupalkkion valvonnassa tarkastetaan, että teuraskaritsaa koskevat ilmoitukset rekisteriin on tehty oikein. Teuraskaritsa, jolla valvonnassa todetaan virheellinen tai puuttuva rekisteritieto (esim. poistoilmoitus), aiheuttaa seuraamuksia tilalle maksettavaan teuraskaritsan laatupalkkioon.

Viljelijä on voinut osallistua teuraskaritsan laatupalkkion palkkiojärjestelmään tukivuodesta 2011 lähtien.

Lisää tietoa valvonnasta löytyy Mavin julkaisemasta oppaasta Opas valvonnasta: pelto- ja eläintukien valvonta. Opas on saatavissa kunnan maaseutu-viranomaiselta ja Mavin internet-sivuilta osoitteesta

www.mavi.fi/fi/index/viljelijatuet/oppaatjaohjeet/oppaatvalvonnasta.html

TOIMI OIKEIN

Viljelijän on kuuluttava eläintenpitäjärekisteriin.

Palkkioeläinten on oltava lammis- ja vuohirekisterissä palkkiota hakevan viljelijän tilatunnuksen alla.

Tilan eläimet voivat olla useamman perheenjäsenen omistuksessa ja siten rekisterissä eri asiakastunnusten alla. Rekisterissä erillisen asiakastunnuksen alla olevat eläimet eivät kerrytä palkkiota. Tällaisissa tapauksissa palkkioeläinten hallinta on tarkistettava.

Ilmoitukset tapahtumista (eläinten poistot, ostot, jne.) on tehtävä lammis- ja vuohirekisteriin 7 päivän kuluessa tapahtumasta.

Poikimisilmoituksessa rekisteröintiaika on 6 kuukautta eläimen syntymästä.

Teuraskaritsan laatupalkkiot maksetaan teurastamon tekemän teurastusilmoituksen perusteella, mutta palkkiota ei makseta, jos viljelijän tekemä poistoilmoitus puuttuu.

MAATILATARVIKE
-verkkokauppiasi
www.systemlahti.fi
NAUTA SIKA LAMMAS VUOHI KANA HEVONEN MAATIILA
Tutustu joulukuun tarjousteemoihin!
Satoja kanta-asiakastarjouksia - Valitse vapaasti!

Karjalan Romanovit

Karjalaksi

Pässi - pokko, monikko pokot
Lammas - lampahat

Suomussalmen kunnalla ja Kalevalan piirikylällä on yhteinen lammastuotanto, jonka tavoitteena on edistää lammastuotantoa Karjalassa.

Kaie Ahlskog

Romanov-rotu on turkis- ja liharotu. Sen turkis on kevyt. Talja painaa 1,45 kiloa, kun se muilla roduilla voi painaa 1,95 kiloa tai enemmän.

Uuhet ovat kauniita: korkeita, kevyitä ja hentojalkaisia. Pää ja jalat ovat mustat, villa harmaa ja karkea.

Karitsat syntyvät mustana ja harmaantuvat myöhemmin. Niitä syntyy keskimäärin 2–3 uuhetta kohden.

Karitsat ovat aktiivisia ja painavat noin 2,5–3 kiloa. Villa on suora ja tiheä, muutamalla hieman kiharassa.

Lammastuotantoa johtaa Kalevalassa *Antonia Gromanova*.

Kalevalassa asuu noin 5 500 ihmistä.

Projektissa ostettiin Jaroslavin jalostuslampolasta 45 uuhetta ja kaksi pässiä.

Niiden jälkeläisistä myydään syksyllä syntyneitä uuhia lampaista kiinnostuneille. Kiinnostusta on Gromanovan mukaan paljon.

Aikanaan alueen jokaisessa perheessä on ollut lampaista, joiden muistellaan muistuttaneen kainuunharmaita. Silloin joka tilalla oli oma merkintä lampaille ja ne tunnistivat omistajansa huudon perusteella.

**MÄÄ TOIVOTAN
HYVÄÄ JOULUA JA
LIHAKSIKASTA
VUOTTA 2013!**

www.muhniemenlahtivaja.fi
puh. 040 578 6317

*Joulun Lämpöä ja
Villavaa tulevaa vuotta!*

Villaaria näyttelyn pääkapellimestarit olivat lampurit Kirsi Vertainen (vas.), Outi Honkapuro, Ann-Mari Lintunen ja Johanna Hirvonen (ei kuvassa). Monipuolisuus töissä ja harrasteissa auttoi myös näyttelyn suunnittelussa ja rakentamisessa.

Kuva: Marjo Kaartinen

Villaaria sai lampurit ja käsityöläiset ylistämään lammasta yhteen ääneen

Eteläsavolaiset lampurit ja puuhanaiset, juvalaiset Johanna Hirvonen, Kirsi Vertainen ja rantasalmelainen Ann-Mari Lintunen päättivät tehdä kesäksi 2012 yhteisponnistuksen Juvan TaitoShopin myymälänhoitajan Marjo Kaartisen kanssa.

Anne Konsti

Naiset suunnittelivat ja toteuttivat yhteistyönä Villaaria-näyttelyn, joka kattoi lampaan elinkaaren aina peruseläintuotannosta villan ja nahkojen kautta käsityöläiseltä arvokkaaksi tuotteeksi kuluttajalle. Kun ajatus oli saatu, ei luomisen tuskalle ollut loppua. Ideoita pursui ja lopputulos oli tekijöidensä luovuuden ja tiedon summa. Juvan keskustassa sijaitsevan Hildurin vintillä on loistavat tilat kesäajan näyt-

telyille. Vanhan puutalon alakerrassa vaikuttavat ympärivuotisesti Taito Shop käsityöneuvontapisteineen sekä RaJuPuSu Leader-toimisto.

Näyttely koottiin mahdollisimman laajasti hyväksi käyttäen Suur-Savon Lampureiden muutama vuosi sitten uudistettuja esittelymateriaaleja. Näiden ympärille rakennettiin erilaisia lampaaseen liittyviä teemoja kuten hoito ja ruokinta, jalostus, villa, nahka ja paimenkoirat. Yksi mielenkiintoisimmista esittelypöydistä oli historiakat-saus lammastarkkailuun ja yhden lammaskatraan kehityskaareen.

Näyttelyllä haluttiin tuoda esiin lampaan uskomat monipuolisuus ja positiivisuus. Näyttelyvieraiden palautteen mukaan tässä onnistuttiin. Näyttelyyn tutustui

paljon paikallisia sekä kesäasukkaita ja muita vieraita. Villaaria oli avoinna kesäkuun puolesta välistä syyskuun loppuun. Näyttelyvieraiden oli myös mahdollista ostaa nahkoja ja villaa sekä käsitöitä, joita lampurit toimitivat. Näyttelyn järjestäneet lampurit vuorottelivat tiettyinä aikoina esittelemässä eri teemoja.

Kuva: Outi Honkapuro

Lammas & vuohi kurkistaa tämän vuoden jokaisessa numerossa 1920-luvun lammastalouteen.

KOONNUT **Eila Pennanen**

Otteet ovat kirjasta:
OPAS SUOMEN MAANVILJELIJÖILLE
JA MAATALOUSKOULUILLE
Maija Vohlonen; Nykyaikainen lam-
mastalous, Tieto ja taito-sarja n:o 54,
WSOY 1927

Muutamia tavallisimpia lampaiden tauteja

Villan syönti. Lampaat, niin aikuiset kuin karitsat nyppivät villaa toinen toisistaan varsinkin takapuolesta. Tauti johtuu kivennäisaineiden puutteesta. Lampailla on annettava keittosuoloja, liitujauhoja, tuhkaa sekä rehukalkkia.

Väiveet ym. syöpäläiset. Joskus tapaa varsinkin kauan keritsemättä olleiden lampaiden villassa runsaasti väiveitä, jotka alentavat sen arvoa ja aiheuttaen kutkua kiusaavat niitä. Erikoisesti ilmestyy niitä alakunnossa oleviin eläimiin niin laitumella kuin sisällä oleviin. Lampaat on kerittävä ja pestävä lysooli- tai kreoliinivedellä (3%) useaan kertaan. Karsinat on tyhjennettävä ja puhdistettava perin pohjin. Ruokintaa on myös parannettava. Muut ihotaudit ovat kaikiksi onneksi meillä tuntemattomia.

Pyörötauti. Lammas on alakuloinen ja kulkee pää riipuksissa tai sitä sivuilleen tai taakseen heitellen, jopa ympäriinsä pyörien. Tauti saa alkunsa koiran suolistossa elävän heisimadon munista, jotka ulostuksen mukana joutuvat laidunruohoon tai muuhun rehuun ja sitä tietä lampaan ruuan-sulatuselimiin. Sieltä ne tunkeutuvat edelleen aivoihin ja rakkomadoksi kehittyneinä aiheuttavat tämän taudin lampaissa. Tauti vältetään estämällä koirien pääsyä laidunmaille ja antamalla niille 5 gr kamalajauhoja keväin syksyin matojen ajamiseksi. Tauti ilmenee lampaiden laiduntaessa maantienvarsia.

Maksamatotauti on sateisina vuosina varsin yleinen ja sortuu siihen paljon lampaita, etenkin nuoria ja heikossa kunnossa olevia. Se on hirtuttavan luontoinen, pitkälinen tauti.

Lampaat ovat haluttomia syömään, laihtuvat, joskus yskivät, villa muuttuu kiillottomaksi ja limakalvot vaalenevät. Usein nousee kaulaan ym. pöhöttymiä. Taudin aiheuttajina ovat maksamadot, jotka asustavat maksassa ja saavat aikaan sairaalloisia muutoksia ruumiissa. Maksamadon munat joutuvat suolistoon vesiperäisten maiden ruohon tai huonoista juottopaikoista seisonen veden välityksellä.

Aluksi on tautia vaikea huomata. Kuitenkin sateisten kesien jälkeen saa olla varuillaan sitä vastaan, varsinkin, jos teuraslampaiden maksoissa on matoja ollut. Tauti ilmenee vasta jonkin kuukauden kuluttua eikä sille oikeastaan ole muuta lääkettä kuin puukko. Sen ehkäisemiseksi voi kuitenkin menestyksellä toimia. Vesiperäisiä laitumia ja huonoja juottopaikkoja vältetään sekä käytetään aina, mutta sateisina kesinä erikoisen runsaasti suolaa ja tervaa tai valmistetaan ns. "nuolukiveä" tervasta, suolasta, katajanmarjoista ja vermut-

Terveet ja hyvävointiset kolmoset Josefiina-emänsä kera.

juuresta. Syksystä lähtien on lampaita ruokittava voimakkaasti.

Karitsain ripuli johtuu vedosta, kosteudesta, vilustumisesta tai siitä, että emiä on äkkiä ruokittu liian voimakkaasti. Usein jäykistyvät karitsain jalat samoista syistä. Jalkoja hierotaan spriillä, mutta samalla on karitsa ehdottomasti toimitettava kuivaan, vedottomaan paikkaan ja emän ruokintaa on muutettava.

Utaretulehdus johtuu vilustumisesta, tartunnasta tai sopimattomasta ruokinnasta. Lämpimät kääreet ja hauteet sekä pehmittävät voiteet ovat paikallaan. Ruokintaa vähennetään ja annetaan glaubersuolaa.

Villojen joulua odotellessa

Villa on mahtava materiaali, luonnon joululahja pohjolan perukoille. Moni nykyajan huippumateriaali on sen haastanut, mutta voittajaansa luonnonkuitu ei ole vielä kohdannut.

Eeva Piesala

Tuskin olisimme aikoinaan ilman villaa selviytyneet ilmastomme haasteista. Nykypäivä on luonut uudet haasteet villalle, kun pelkkä omavaraisuus ja lämmittävyys ei riitä. Huipputeknologian uudet hifistelykuidut ovat haastaneet villan monet kerrat lämmittävydessä ja kosteuden imemiskyvyssä, mutta luonnonkuitu ei ole vielä tavannut voittajaansa. Villan terapeuttinen ja viihdyttävä arvo vapaa-ajan aarteena on tätä päivää. Monipuolinen materiaali vaatii tuotajaltaan ja jalostajaltaan mielikuvitusta ja sinnikkyyttä, jos sen haluaa itse hyödyntää.

Globaalit villamarkkinat

Mahdollisuudet villan hyödyntämiseen ja tuotteistamiseen eivät ole nykyään ihan yhtä yksinkertaista,

Käsityömessuilla saa paljon arvokasta palautetta ja uusia kontakteja, tässä Eeva Piikun osastolla Tampereella.

Huopaisia tupsuja pipohin

kuin aikaisemmilla emännillä. Villat kerittiin ja työstettiin omin käsin, koska villaisia asusteita ja tekstiilejä todella tarvittiin. Ei tarvinnut kysyä, kannattaako tämä tai mitä ihmettä näillä tekisi, arkiset tarpeet sanelivat vastaukset. Nuo samat tarpeet tyydytetään edelleen villalla, mutta ei

Piikun villan värjäyskoneena toimii vanha vyyhtivärjäskone

”Itsensä kehuminen on vaikeaa, mutta se vaan pitää opetella ja myydä viehkeit villat.”

kotimaisella, vaan suurten lammasmaiden sujuvilla jatkojalostuslinjas-toilla työstetyillä villoilla. Ajatus, että myös meillä tekstiiliteollisuus ostaisi hyvään hintaan villojamme ei valitettavasti ole realismia. Maailmalta saa hyvää pestyä lajiteltua villaa paalissa niin edullisesti, että on turha kuvitella meidän hintatasolla pysyvän kilpailemaan näillä markkinoilla. Täytyy kuitenkin olla onnellinen, että meillä ylipäätään on vielä kehräämöjä ja huopatehtaita. Ne työllistävät suomalaisia ja tekevät juuri meidän maakuumme ja tarpeisiimme suunniteltuja villatuotteita.

Muistan ajan kun meilläkin oli vielä yksi taho, joka osti kaiken villan ja maksoi siitä hyvän hinnan, koska se oli valtiovallan toimesta tuettua toimintaa. Sieltä oli kotimaisten villan jalostajien hyvä ostaa lajiteltua tasalaatuista villaa suurissa erissä. Näitä

aikoja kaipaa moni villan hyödyntäjä, mutta noita kotimaisen villan jalostajia saatikka villan tuottajia ei enää ole kuin kourallinen noihin aikoihin verrattuna. Nykyään tämän kaltainen toiminta voimaperäisesti valtion tukemana ei ole mahdollista, tuolloin villa oli maataloustuote eikä EU:sta ollut tietoaakaan. Tänä päivänä homma pyörii maailmalla samalla periaatteella, mutta ilman valtioiden tukiaisia maailmanmarkkinahinnoilla.

Suomenlampaanvillan mahdollisuus

Suomenlampaanvillasta voisi maailmalla hyvän hinnan saada, koska se on hienoa, tunnettua ja haluttua, jos se olisi pakattuna suuriin paaleihin lajiteltuna ja pestynä, ja sitä olisi saatavana jatkuvasti suurissa määrin. Meillähän ei ole mitään tahoja joka moista työtä tekisi, eikä varmaan tule niin kauan kuin lammasmäärämme ovat näin pienet ja villan laatu kirjavaa. Vaikka laatu olisi joskus huippu, niin määrä on onneton teollisuudelle, joka vaatii raaka-aineelta tasaisuutta ja jatkuvuutta. Tämä aarre meidän pitää hyödyntää itse, erottaa se muista villoista, jalostaa ja brändätä vientituotteeksi sekä kotimaisen käsi- ja taideteollisuuden raaka-aineeksi. Näin myös lampuri saisi villoistaan kunnan hinnan.

Villojen väylät

Kaikki Suomessa tuotettu villa kulkee pienkehräämöjen ja lampurien kautta kuluttajille. Villan hyödyntäjäkenttä on hyvin kirjava ja hajallaan, ja monesti hyvin pieninä yksiköinä. Kokonaiskuvaa siitä kuinka paljon, minkä laatuista ja missä, kotimaista villaa kaiken kaikkiaan tuotetaan vuosittain tuskin tietää kukaan, vaikka pienkehräämöjen villamääriä yritettäisiinkin jossain määrin tilastoida. Suurin osa kerityistä kotimaisista villoista kulkee edelleen lampurilta pienkehräämön kautta kuluttajille, vaikka pienimuotoisia vaihtoehtoväyliäkin on. Pieniä nyrkkipajakarsaamoja ja villan jalostajia on syntynyt pienkehräämöjen rinnalle. Nämä pienet jalostajat, ovat erikoistuneet tiettyyn rotuun, esimerkiksi suomen-

lampaan, kainuunharmaksen, tai ahvenanmaanlampaan villaan. Eri rotujen villoille on tarvetta ja kysyntää, koska niiden ominaisuudet ovat erilaiset ja valveutuneet kuluttajat haluavat niitä. Pienkehräämöt eivät ole eritelleet käyttämiään villojen rotujen mukaan, vaan laittavat kaikkien rotujen villat yhteen.

Villat ovat erilaisia

Kuluttajan näkökulmasta kotimaisesta villasta tehdyn tuotteen hankkiminen ei ole helppoa, sitä pitää todella haluta ja se on etsittävä, sitä ei saa marketin hyllyltä. Suomessa tehty villalanka, suomalaisesta villasta tehty villalanka ja suomenlampaanvillasta tehty villalanka on suurelle yleisölle tavallisesti yksi ja sama asia, vaikka näinhän ei ole. Tässä asiassa on hieman tapahtunut kehitystä viime aikoina, mutta villan alkuperää ei valvo kukaan aktiivisesti. Suomenlampaanvillana on myyty paljon villaa, joka ei sitä todellakaan ole ollut. Lähiruokatrendi ja kestäväkehityksen henki ovat auttaneet osaltaan valistuneita kuluttajia kysymään myös useammin villan alkuperää. Lähellä

Suomenlampaanvillan eri värit huovutettuina lammasmattoina.

tuotettua ”lähimateriaalia” pitäisi hyödyntää villojemme markkinoinnissa. Ylipäätään kotimaisen villan markkinoinnissa ja myynnissä ei ole mitään yhtenäistä koko maan kattavaa linjaa tahi kotimaisuus merkintää, vaan jokainen puuhaa itsekseen. Tähän tarvittaisiin koko Suomen kattava hanke. Kotimaisesta villasta, jopa eri rotuisten lampaiden villoista, tehdyn tuotteen löytäminen pitäisi tehdä paljon helpommaksi asiakkaalle.

Volyymit vaativat yhteistyötä

Villan matka lampaasta valmiiksi tuotteeksi on pitkä ja vaatii onnistuakseen monia ammattilaisia; hyvän eläinaineksen kasvattajan, keritsijän, pakkaajan, kuljettajan, pesijän, värjäriin, karstaajan, kehrääjän, tuotesuunnittelijan, käsityöläisen, markkinoijan ja myyjän. Yhdessä ihmisessä ei näitä kaikkia ominaisuuksia voi olla, joten hyvään ja merkittävään lopputulokseen pääsemiseen tar-

KÄÄNNÄ

” Suomessa tehty villalanka, suomalaisesta villasta tehty villalanka ja suomenlampaanvillasta tehty villalanka on suurelle yleisölle tavallisesti yksi ja sama asia, vaikka näinhän ei ole. ”

*Karstat suihkiä sukkelasti,
villat luontuu leppehiksi,
harmahiksi hahtuiksi.*

vitaan oman alansa ammattilaisten yhteistyötä, muuten lopputulos on pienimuotoista puuhastelua. Tuote on onnistunut ja valmis vasta kun se on myyty asiakkaalle.

Jakelu ja markkinointi on eri asia

Suomenlampaanvillaa eri muodoissa myyvä yrityksen Piiku perustettiin vuonna 1984. Kotiteollisuuskoulussa kudoin kaksi suurta komeaa raanua vällyihin ja opistossa tein lopputyö-

nä kudotun mainion mattomalliston luonnonvärisistä langoistani. Somia sukkia, pehmeitä pipoja, hauskoja huiveja ja leppoisia lapasia olen neulonut ja virkannut lukemattomat määrät. Huovuttanut olen menevistä matoista kauniisiin koruihin ja veikeisiin vaateisiin ja kaikkea mahdollista jouluun kuusenkoristeista kranseihin ja patalapuista kukkaruukkuihin. Kaiken olen tehnyt suomenlampaanvillasta. Karitsoita olen tuottanut tuhansia ja villaa vieläkin enemmän.

Olen luonut villoihin omantakeisen lumoavan värimaailman. Olen luonut suhteita maailmalle, käynyt monilla messuilla ulkomaita myöden ja myynyt villojani kymmeneen maihin. Tämä itsensä kehuminen on vaikeaa, mutta se vaan pitää opetella ja myydä viehkeät villat. Ei pidä tyytyä vaan jakelemaan niitä, niille valistuneille kuluttajille jotka osaavat niitä kysellä. Markkinoiminen ja myynti on rehellistä työtä, eikä mikään mörkö. Tuotteen ja markkinoinnin pitää tietenkin olla tasapainossa ja totuuden mukaista, ollakseen uskottavaa ja toimivaa. Lämpimät villaiset tuotteet kuuluvat ehdottomasti jouluun, joten juuri nyt on aika laittaa ne matkaan.

Mistä on paras Joulutehty?

Lumihiutaleista nenän päässä...lämpimistä villasukista...tuoksuista piparien...rapinasta lahjakääröjen...tontut loisteessa kynttilöiden...hymyistä...joulukellojen kajahelusta...rauhasta...rakkaudesta... Sitä on Joulutehty.

Hyvää Joulutehty Panfur 2000 Oy:n väki

Panfur 2000 Oy

Noksonkuja 9, 61310 Panttila, Puh. 06 450 0600
panfur2000@panfur2000.fi, www.panfur2000.fi

Lammas
& vuohi

PALVELUKORTTI

- Uusi lehtitilaus 69 €/vuosi
- Lehtitilaus ja kannattajajäsenyys 300 €/vuosi
- Perhejäsenyys ilman lehtitilausta 20 €/vuosi
- Osoitteenmuutos
- Tilauksen peruutus

Lammas & vuohi lehti on alan ammattilaisille suunnattu erikoisjulkaisu, joka ilmestyy viisi kertaa vuodessa. Suomen Lammasyhdistyksen jäsenyys sisältyy Lammas & vuohi -lehden tilaushintoihin.

Nimi _____

Osoite _____

Vanha osoite _____

Puhelinnumero _____

Sähköposti _____

Suomen Lammasyhdistys

ProAgria Palvelukeskus

PL 251

01301 Vantaa

Päätoimittaja: Pia Parikka, puh. 020 747 2451, pia.parikka@proagria.fi
Toimitussihteeri: Terhi Torikka, puh. 040 752 6363, terhi.torikka@gmail.com
Vuohiasiat: Terhi Torikka, puh. 040 752 6363, terhi.torikka@gmail.com
Toimituksen osoite: Terhi Torikka, Kuutostie 470, 59130 Koitsanlahti
Ilmoitukset: Riikka Miikkulainen, puh. 040 673 4179, riikka.miikkulainen@proagria.fi

Sähköiset tilaukset:

pia.parikka@proagria.fi

Orf-virus leviää – varovaisuutta eläinkauppaan

Rupia ja rakkuloita suupieliin, turpaan ja utareeseen aiheuttavaa orf-virusta on havaittu runsaasti etenkin Etelä-Suomen lammastiloilla tänä syksynä.

Kaie Ahlskog, Terhi Torikka

Virusaalto tulee ottaa huomioon eläinkaupassa, jotta leviäminen saadaan pysähtymään.

Ostoeläinten koko katraan tulisi olla oireeton. Myös terveet eläimet saattavat kantaa ja tartuttaa orfia.

Asiasta uutisoi lokakuussa Maa-seudun Tulevaisuus.

Neljä kuukautta varoaikaa

Lammasterveyden eläinlääkäri Olof Schwan (The sheep book, 2001) suosittelee, että uusia eläimiä lisätään katraaseen vain yli neljä kuukautta ennen karitsointia.

Kun hankitut eläimet saapuvat uudelle tilalle, ne pitää laittaa karanteeniin ja vasta noin neljän kuukauden jälkeen liittää muiden lampaiden joukkoon.

4–6 kuukautta ennen karitsointia antaa hyvän varoajan viruksen sairastamiseksi ja immuniteetin hankkimiseksi.

Stressi laukaisee

Orf tarttuu kaikkiin lammasrotuihin. Sen laukaisee usein stressi, kuten kerintä tai karitsointi.

Pahimmillaan orf voi rupeuttaa utareen ja vetimet niin, ettei emo pysty imettämään karitsoja eivätkä karitsat imemään. Tauti lisää myös utaretulehduksen riskiä.

Orfiin ei ole tehokasta hoitokeinoa. Akuuttia rupea voi hoitaa desinfiomalla ja voiteella.

Hyväkuntoinen eläin selviää taudista yleensä noin 3–6 viikossa ja koko katra noin 6–8 viikossa. Yleensä eläin sairastaa orfin voimakkaana vain kerran.

Ennaltaehkäisyssä tärkeintä ovat hyvä hygienia, puhtaat ja kuivat oljet sekä tilojen hyvä puhdistus etenkin

Kuva: Kaie Ahlskog

taudinpurkauksen jälkeen. Puhtaissa, kuivissa tiloissa virus ei selviä pitkään.

Käsineet käteen

Orf voi tarttua myös ihmisiin muun muassa kädessä olevan haavan kautta. Ihmisellä orf aiheuttaa rakkuloita käsiin. Oireilevia eläimiä käsitellessä tulee käyttää suojakäsineitä.

Karitsaa, jonka turpa on rupeutunut, tulee juottaa letkulla kunnes se pystyy itse juomaan.

Sen, onko lampaalla oleva rupia, voi tutkituttaa lähettämällä ruopinäytteen Eviraan.

Luomulammaspäivä

22.1.2013 Kangasalla klo 10 alkaen

Päivän aiheena ovat luomulammaskatraan arki käytännössä ja luomulammastuotannon tuotantoehdot Kuohun kokoustiloissa klo 10–14 (Kangasalan uimahalli, Kirkkojärvenkuja 4, Kangasala), jonka jälkeen tilavierailu Tiitolan luomulammastilalle.

Asiantuntijoina Tarja Krannila Uudeltamaalta ja Satu-Maaria Ahopelto ProAgria Etelä-Suomesta.

Lisätietoja antaa Kaie Ahlskog, puh. 0400 731 811 Päivän hinta on 30 eur + alv 23 %.

Ilmoittautumiset viimeistään 17.1.2013. Pidätämme oikeuden ohjelmamuutoksiin.

maaseuturahasto

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Tilaisuuden järjestää Maatilat Menestykseen -hanke.

Huutokaupan parhaaseen 660 euron hintaan myytiin texel-pässi DA Amuto (oik.)
Kuvassa myös toiseksi arvokkain DJ Amilio, molemmat Veli Aholan kasvatteja.

Kuva: Pia Parikka

Hyvillä päseillä riittää vientiä

Ostajat arvostavat nyt laatua pässikaupoilla. Perustason pässit jäivät myymättä, mutta harvalukuisista huippupässeistä ollaan valmiita maksamaan korkeita hintoja.

Pia Parikka

Lampaanlihan tuottajahinnan nousu vaikuttaa ylittäneen tietyn kulminaatiopisteen. Eläinaineksen taso vaikuttaa jo niin suuresti taloudelliseen tulokseen, että siihen todella kannattaa panostaa.

Laadukkaan geneettisen pääoman hankinta nähdään lammasektorilla investointina tilaan. Tämä heijastui ostokäyttäytymiseen Etelä-Pohjanmaalla.

Tarjolla priimaa

Ilmajoen pässihuutokaupassa parhaat pässit menivät kuin kuumille kiville. Kauppa kävi muutenkin vilkkaasti ja vain harva eläin jäi myymättä. Myyjien pässien keskihinta nousi lopulta 459 euroon.

Tarjolla olevien eläinten perinnöllinen taso oli hyvin korkea. Myyjät olivat valmistautuneet tapahtumaan huolellisesti ja tuoneet tarjolle vain parastaan.

Sukulinjoja oli kaupan eri roduista ja väreistä monipuolisesti. Myös tyyppien kirjo oli laaja. Texel-rintamalla yleisön mielenkiinnon herättivät varsinkin uudet DN-linjan pässit, jotka edustivat modernia texel-tyyppiä.

Korkein tarjous Texelistä

Texel-kauppaa käytiin lopulta vilkkaasti kaikista tyypeistä, ja rodun keskihinta nousi 500 euroon. Korkein tarjous, 660 euroa, tehtiin Veli Aholan kasvattamasta DA-linjan Amutosta.

Keritsemiskone Ekonom
Terät kaikille koneille
Kaikki lampaanhoitotarvikkeet meiltä!

Alla färskösetillbehör från oss!

LARSMON VILLANJALOSTAMO
www.larsmoullforadling.com
larsmo.ull@multi.fi
puh. 050 304 1159, 050 564 8375

Oxford down -rotu oli esillä *Outi* ja *Jari Sirolan* ansiosta kolmen päs- sin voimin. Herroille löydettiin osta- jat tasaisilla 450–500 euron hinnoilla.

Myös valkoisten suomenlammas- pässien keskihinta oli korkea, 468 euroa. Yli 600 euroa tarjottiin jopa kolmesta pässistä, jotka edustivat melko harvinaisia sukulinjoja 30 ja 45 ja olivat lisäksi geneettisesti kor- keatasoisia.

Ruskean suomenlampaan kauppa kävi tasaisesti, mutta aivan huippu- hintoja ei tällä kertaa nähty. Keski- hinta oli kuitenkin 360 euroa. Kor- kein tarjous, 480 euroa, tehtiin Maata- lousyhtymä Tauriaisen kasvattamasta pässistä 23. Hopea.

Pässihuutokaupoille on tyypillis- tä, että kysyntä ja tarjonta vaihtelevat vuosittain. Mustien suomenlampai- den ostajat eivät jostain syystä löy- täneet tänä vuonna tietään Ilmajoel- le, vaikka tarjolla oli hyviä eläimiä.

Tuorlasta laatua edullisesti

Toista kertaa peräkkäin Tuorlassa järjestetyssä pässihuutokaupassa oli tarjolla erittäin mielenkiintoisia har- vinaisia sukulinjoja edustavia päsejä sekä suomenlampaasta että texelistä.

Harvalukuinen ostajakunta sai Tuorlasta mukaansa laatua edulli- sesti. Hyviä päsejä jäi myymättä runsaasti, joten mattimyöhäisille tar- joutuu yhä mahdollisuus pässein os- toon. Myymättömiä päsejä on tar- jolla osoitteessa www.lammasnetti.fi

Kuva: Pia Parikka

Huutokaupan arvokkain ruskea suomenlammas 23 Hopea.

Kuva: Johanna Latvala

Valkoisten pässien paras hinta maksettiin pässistä 30 Parikan Agentti 007.

NOITTAAN TILA

Myytävänä eri-ikäisiä Kainuunharmaksia

- UÄ-mitatut karitsat
- M3-status ja scrapie-valvonta
- 7 sukulinjaa
- luomutila

Hellinä Leppänen
Noittaantie 200
82675 Niirelä
TOHMAJÄRVI
050-5944050
hellina.leppanen@luukku.com
www.noittaantila.com

REHU-ÄSSÄ OY

- LAMMASKIVENNÄISIÄ myös luomutuotantoon hyväksytyt.
- NUOLUKIVET myös luomutuotantoon hyväksytyt.

POHJANMAAN REHU-ÄSSÄ OY

PUH: 06 344 4433

FAX: 06 344 4432

email: rehuassa@qnet.fi

Vastuullista eläinkauppaa

Tuotantokelijöiden korkea laatu on kannattavan liiketoiminnan peruspilareita. Tämä pätee myös lammastalouteen. Eläinaineksen varaan rakennetaan koko tilan muu toiminta. Siitoseläimen hankinta on pitkälle tulevaisuuteen kohdistuva investointi ja taloudellisesti merkittävä panostus omaan katraaseen.

Outi Sirola

Lampuri, Raja-Karjalan Oxford Down
MTK:n lammassaoston puheenjohtaja

Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty. Vanha viisaus pätee myös siitoseläinkaupassa. Myyjän näkökulmasta ihanneasiakas on sellainen, jonka ensimmäinen yhteydenotto tapahtuu hyvissä ajoin ennen suunniteltua eläinten hankintaa.

Liikkeelle lähdetään siitä, onko tilalla jo ennestään lampaista vai onko kyseessä uusi aloittava tila. Samalla selvittää ovatko lammastilaksi rekisteröityminen ja pitopaikka-asiat kunnossa. Eloon myytäessä tarvitaan aikanaan myös ostajan tila- tai asiakastunnus poistotapahtuman rekisteröimiseksi.

Seuraavaksi on hyvä selvittää, minkälaisia eläimiä ostaja etsii. Vastaavatko siitoseläimemme tavoitteisiin, joita hänellä on lammastilansa kehittämiseksi tulevaisuudessa ja mikä tulisi olemaan hänen ydintuotteensa? Liharotua jalostavana tilana ydinosaamisemme kohdistuu karitsanlihaketjuun ja rotumme erityispiirteisiin. Ostajalle on tärkeää kertoa minkälaisia tuotantoeläimiä lampaamme ovat ja selvittää vastaavatko ne ostajan tarpeita. Jokaisella rodulla on vahvuuksia, mutta vastuullinen myyjä kertoo myös pullonkaloista ja ongelmista, joita omassa jalostustyössä on tullut vastaan.

Ostajalla on nykyisin monia mahdollisuuksia tutustua etukäteen siitoseläinten tarjontaan. Monelle suora yhteydenotto puhelimitse tai sähköpos-

Kuljetuslainsäädäntö tulee muistaa kaupoja tehtäessä.

KESÄKARITSAN MYYJÄN MUISTILISTA

- Lammas ei ole lemmikki vaan tuotantoeläin, varmista ostajan käsitys eläimen käytöstä ja huolenpidosta.
- Arvosta työtäsi, aseta karitsalle asiallinen hinta. Sekin jo seuloa ostajien joukosta vastuuttomat toimijat.
- Selvitä mitä ostaja aikoo tehdä lampailla kesän jälkeen: paluu kotitalolle ei useinkaan ole enää mahdollista.
- Varmista, että eläinten tulevassa pitopaikassa on asialliset olosuhteet: laidun tai muu ruokinta, juotto, turvallinen aitaus, sääsuoja, valvonta jne.
- Myy vain sellaiselle ostajalle, joka on huolehtinut rekisteröitymis- ja pitopaikka-asiat kuntoon ennen lampaiden tuloa. Älä myöskään tingi omista merkintää ja rekisteröintiä koskevista vaatimuksistasi siis kesälampaillakin on oltava merkit molemmissa korvissa!
- Kerro, mitä lampaiden kuljettamisessa edellytetään.
- Ohjeista uutta omistajaa lampaiden hoidosta ja ruokinnasta. Anna yhteystietosi ja lupaa antaa lisää neuvoja tarvittaessa.
- Älä myy, jos epäilet, että edellä mainitut asiat eivät ole kunnossa.

”Myyjän vastuuseen kuuluu myös selvittää etukäteen, ettei ostajalla ole eläinsuojelurikkomuksia tai eläinten pitokieltoa.”

tilla on edelleen luontevin ja selkein tapa selvittää löytyykö jalostajalta itselle sopivia eläimiä. Myös lammastilojen kotisivut ja eläinpörssit ovat varsin käytettyjä kanavia. Unohtaa ei myöskään sovi pässihuutokauppoja, joissa ikään kuin kaupantekijäisiksi saa ulkopuolisen asiantuntijan arvion myytävästä eläimestä. Itse arvostan suuresti ostajaa, joka tulee tilavierailulle tutustumaan eläimiin ja keskustelemaan suunnitelmistaan.

Valmistautuminen

Itse kauppapahtuma käynnistetään tarjouksen jättämisellä. Meillä on tapana, ainakin yhtä-kahta lammasta suuremmissa kaupoissa, laatia ostajalle tarjous, jossa käy ilmi kaupan kohteeksi suunnitellut eläimet, niiden hinta ja siitosarvoon vaikuttavat keskeisimmät tiedot. Lisäksi kerrotaan kuljetukseen, maksamiseen, omistusoikeuden siirtymiseen ja muihin kaupanehtoihin liittyvät asiat. Tarjouksesta löytyvät myös katraamme terveystiedot (todistukset tautien vastustamishjelmiin kuulumisesta) sekä myytävien eläinten polveutumistiedot. EU-tunnuksella ostajalla on mahdollisuus tehdä halutessaan Lammasrekisteriin rekisterikysely ja näin varmistua, että eläin on asianmukaisesti rekisteröity eikä sen hankintaan liity rajoittavia määräyksiä tai muita hallinnollisia esteitä. Samoin ostajalla on myös mahdollisuus selvittää ostettavan pässin sukusiitosaste suhteessa omaan katraaseen, jos käytössä on Weblammas-ohjelma.

Kun sopivat eläimet on löydetty, niistä tehdään tilallamme oma ryhmä, jolloin on helppo tarkkailla niiden käyttäytymistä, ruokahalua, terveyttä, korvamerkkejä ja kuntoa ennen toimitusta.

Meillä on myös tapana keritä myytävät eläimet, hoitaa niiden sorkat ja antaa loislääkitykset. Mikäli ostajan

KÄÄNNÄ

MONIMUTKAINEN VIENNI JA TUONTI

Varmasti kaikki jalostuslampolat saavat aika ajoin kyselyjä siitoseläinten ostajilta myös Suomen rajojen ulkopuolelta. Joskus ne johtavat kauppaan, mutta valitettavan usein asiassa jäädään suunnitteluasteelle. Koska elävien eläinten vieni johtaa jo prosessin käynnistysvaiheessa moniin kustannuksiin, kannattaa liikkeelle lähteä vasta kun on saanut vähintään osasuorituksen kauppahinnasta ostajalta etukäteen tai muun luotettavan varmistuksen kaupan toteutumisesta. Siitoseläinten viennin voisikin tiivistää lampurille tuttuun lausahdukseen: Paljon porua vähän villoja.

Siitoseläinten tuonti on pitkän valmistelun tulos. Viranomaisten näkökulmasta katsottuna elävien eläinten tuonti on aina iso riski, mutta vähiten riskejä sisältävinä tuontimaina pidetään Ruotsia ja Tanskaa.

Yksityiskohtaiset ohjeet tuonnin toteuttamiseen löytyvät Eviran sivuilta. Yhteenvetona todettakoon, että EU-maista tuotavia eläimiä pitää aina seurata TRACES -järjestelmästä saatava terveystodistus. Tämän todistuksen laatii lähtömaan virkaeläinlääkäri. Todistuksen saamiseksi edellytetään, että tuojamaa joko kuuluu hyväksytyyn Scrapie -valvontaohjelmaan tai eläimet ovat ARR/ARR -genotyyppiä. Myyjätilalla tulee olla MV3 -status ja sen on oltava vapaa luomistaudista (*Brucella melitensis*). Tämän lisäksi vähimmäisvaatimuksena on tuotavilta päseiltä tutkimus tarttuvan lisäkivistulehduksen (*Brucella ovis*) varalta ja Blue-tongue rajoitusalueilta tuotaessa tutkimuksia Komission asetuksella määrättyjä ehtoja noudattaen. Lisäksi edellytetään, että eläimiä seuraa EY-säädösten mukainen polveutumistodistus ja ne ovat merkitty elektronisin tunnistimin tavallisen korvamerkin lisäksi.

Ennen tuontia pakollisia toimenpiteitä ovat myös tuojaksi rekisteröityminen, ennakoilmoitus tuonnista Eviraan ja kuljetuslainsäädännön mukaisten vaatimusten täyttäminen eläinten rahdin suhteen. Oman kunnan eläinlääkäriin kanssa tulee sopia tulotarkastuksesta ja mahdollisista verikokeista karanteenijakson aikana. Tuonnista tulee laatia tuontiluettelo, jota on säilytettävä vähintään 5 vuotta. Näiden pakollisten toimenpiteiden lisäksi on monia ETT:n antamia ohjeita tuotavan eläinaineksen terveyden varmistamiseksi, jotka etenkin jalostuslampaita myyvien tilojen kannattaa ottaa vakavasti.

Huutokaupat ovat hyvä tilaisuus saada ulkopuolisen asiantuntijan arvio ostettavasta eläimestä. Kuvassa Outi Sirola oxford down -pässien kanssa syksyn 2012 huutokaupassa Ilmajoella.

kanssa on sovittu uuhien astutuksesta, ne yleensä tiineystarkastetaan ennen toimitusta.

Myyjän vastuuseen kuuluu myös selvittää etukäteen, ettei ostajalla ole eläinsuojelurikkomuksia tai eläinten pitokieltoa. Tämä on yksinkertaista toteuttaa, soittamalla sen alueen kunnaneläinlääkärille ja varmistaa, että eläinsuojelu- ja hyvinvointiasiat ovat kunnossa, etenkin jos ostaja ei ole entuudestaan tuttu.

Muissa kuin käteiskaupoissa voi olla tarpeen tarkastaa ostajan maksuvalmius, se käy vaivattomasti vaikkapa hankkimalla omatieto.fi tai kaupapalehti.fi -sivustojen kautta maksuhäiriö- ja luottotiedot -raportti.

Kauppatapahtuma

Yleensä eläinten rahti ei sisälly siitosekäinkaupassa tarjoukseen, mutta siitä sopiminen on kuitenkin keskeinen tekijä pitkien välimatkojen takia. Kuljetuslainsäädäntö asettaa rajoituksia ja velvollisuuksia myös omia eläimiä kuljettaville lampureille. Eläinsuojelulain minimivaatimukset tulee täyttyä kaikissa kuljetuksissa, mutta varsin pian saatetaan olla tilanteessa, jossa edellytetään myös pätevyystodistusta ja kuljetusasiakirjoja eläinten mukaan. Pitkissä kuljetuksissa myös ajoneuvolta edellytetään hyväksyntää.

Kun rahtiasiat sovitaan etukäteen, vältytään tilanteelta, jossa myyjä ei

Hyvä suunnittelu ja valmistelu luovat pohjan molempien osapuolien tyytyväisyydelle.

voisikaan luovuttaa eläimiä puutteellisen kuljetuskaluston vuoksi.

Kauppahetkellä, ennen lastausta, tarkastetaan vielä yhdessä siitoslampaiden korvamerkit, EU-tunnukset sekä eläinten kunto ja terveys. Seuraavaksi käydään yhdessä läpi ja allekirjoitetaan tarjouksen pohjalta laadittu kauppakirja, terveystodistukset ja yksilötiedot ja suoritetaan maksu sopimuksen mukaisesti joko käteisellä tai laskulla. Laskulla maksettaessa on hyvä muistaa, että eläinten omistusoikeus siirtyy ostajalle vasta kun koko kauppahinta on maksettu.

Meillä on tapana liittää kauppasiakirjoihin myös hoito- ja ruokintaohje. Kaikilla siitosekäinasiakkailamme on myös mahdollisuus kysyä jälkeensä, jos jokin ostoeläimessä mietityttää. Asiakkailta saatu palaute on arvokasta myös oman toiminnan kehittämiseksi.

Kun eläinkuljetus sitten saapuu uudelle

kotitalalle, tulee ostoeläimet sijoittaa vähintään pariksi viikoksi karanteeniin omana ryhmänään. Tällä toimenpiteellä suojataan sekä ostoeläimiä että oman katraan terveyttä tarttuvilta taudeilta.

On myös muistettava tehdä rekisteri-ilmoitukset (poisto ja osto) seitsemän päivän kuluessa myyntitapahtumasta.

Tavoitteena tyytyväinen asiakas

Kukaan vastuullisesti toimiva yrittäjä ei halua tehdä kahta kauppaa yhdellä kerralla: ensimmäistä ja viimeistä. Hyvä suunnittelu ja valmistelu luovat pohjan onnistuneelle eläinkaupalle ja molempien osapuolien tyytyväisyydelle. Omassa toiminnassamme haluamme varmistaa sitä myöntämällä siitosekäimillemme terveys- ja jalostuseläintakuun. Terveystakuu tarkoittaa, että eläin on lähtöhetkellä hyväkuntoinen ja terve, eikä sillä kahden viikon karanteenin kuluessa esiinny lähtötilalta peräisin olevaa tartuntaa. Jalostuseläintakuu taas pitää sisällään myyjän korvausvelvollisuuden, jos siitosekäin osoittautuu kykenemättömäksi tuottaa jälkeläisiä.

1 (2)

LAMPAAN KAUPPAKIRJA

Tällä kauppakirjalla sovitaan lampaan luovutuksesta ostajalle jäljempänä mainituin ehdoin.

Myyjä

Nimi: _____
 Osoite: _____
 Tilatunnus: _____ Puhelinnumero: _____
 Sähköposti: _____

Ostaja

Nimi: _____
 Osoite: _____
 Tilatunnus: _____ Puhelinnumero: _____
 Sähköposti: _____

Kauppan kohde

Kauppan kohteena olevan lampaan perustiedot:

- EU-tunnus: _____
- Korvanumero: _____
- Sukulinja ja nimi: _____
- Syntymäpäivä: _____
- Sukupuoli: _____

Eläimen saamat hoidot:

- Loishäädöt: _____
- Rokotukset: _____
- Kerintä: _____
- Sorkkahoito: _____
- Muut mahdolliset hoidot: _____

Kauppahinta ja maksutapa

Kauppahinnaksi on sovittu _____ euroa. Kauppahintaan lisätään arvonlisävero 23 %.
 Myyjä laskuttaa kauppahinnan ostajalta erillisellä laskulla.

Muut kauppaehdot

Maedi-visna ja scrapie

- Myyjätila kuuluu scrapie-valvontaan.
- Myyjätilan MV-status: _____
- Ostaja on saanut jäljennökset voimassaolevista MV- ja scrapie-todistuksista eläimen luovutushetkellä.

Meri-Lapin karitsan 10-vuotisjuhlassa seurattiin mielenkiinnolla karitsan valmistusta. Keittiömestarit Jussi Kumpulainen, Tero Mäntykangas ja Janne Gehör antoivat vinkkejä kotikokeille eri ruhonosien käyttömahdollisuuksista.

Paljon Onnea Meri-Lapin Karitsa –10 vuotta

Totta se on, Meri-Lapin Karitsa täyttää 10 vuotta! Tuoteperheen rakentaminen aloitettiin yhteistyössä koko tuotanto-, jalostus- ja palveluketjun sekä kehittämistojimijoiden kanssa. Lähtökohtana olivat ravintola-asiakkaiden tarpeet. 10-vuotista kehitystyötä juhlittiin Rovaniemellä lokakuussa.

Anne Närhilä
hankevastaava / ProAgria Lappi

Elon ja valon maa -näyttely pidettiin Rovaniemellä heinäkuussa 2000. Näyttelyssä Kalotin makuja -kehittämishankkeen teltassa Suomen, Ruotsin ja Norjan keittiömestarit valmistivat ruokaa, kukin oman alueensa raaka-aineesta. Näyttelystä vastaava *Irja Wüstefeld* hankki työnäytökseen tarvitsemansa lampaanlihan torniolaiselta lammastilalta. Näytöksen myötä lappilaiset ravintolat kiinnostuivat lammasraaka-aineesta ja halusivat sitä myös omille ruokalistoilleen. Käytännössä se osoittautui mahdottomaksi. Lappilaista lammasta ei ollut saatavilla mistään.

Kesällä 2001 käynnistyi Meri-Lapin Herkut -kehittämishanke, jonka tavoitteena oli lisätä paikallisesti

tuotettujen raaka-aineiden käyttöä ravintoloissa, suurkeittiöissä sekä kotikeittiöissä. Yhdeksi pääraaka-aineeksi valittiin lampaanliha, jota alettiin voimallisesti kehittää. Tämän mahdollisti alueella toimiva lihatalo Veljekset Rönkä Oy ja sen avainhenkilöiden kiinnostuminen kehittämyhteistyöstä. Rönkän myyntijohtaja *Eero Mäki-Jokela* näki erikoistuotteelle mahdollisuuden. Asiakastarpeiden ja teurastusmahdollisuuksien selvitysten jälkeen kartoitettiin Meri-Lapissa toimivat lammastilat, niiden tuotantomäärät sekä tuotannon kehittämis- ja koulutustarpeet. Yhteistyöhön sitoutui tässä vaiheessa yhdeksän lammastilaa.

KÄÄNNÄ

Karitsaa ei lammasta

Karitsanliha poikkeaa maultaan ja rakenteeltaan lampaanlihasta, minkä vuoksi aloitimme puhumisen karitsanlihasta. Meri-Lappi-teemalla halusimme rakentaa raikasta mielikuvaa alueelta, jossa liha tuotetaan ja jalostetaan. Veljekset Rönkä Oy rekisteröi Meri-Lapin Karitsa -tuotemerkin. Kysynnän kasvaessa karitsanlihan tuotantoalue laajeni koko Lapin kattavaksi. Seuraavaksi liharaaka-aineen hankinta-alueeksi laajentui entisen

Oulun läänin alue. Tänä päivänä raaka-aine tulee Pohjois-Suomesta, tuotantoalueen laajentuessa on kuitenkin perusteltua käyttää edelleen nimeä Meri-Lapin Karitsa. Ratkaisuvassa roolissa verkostossa teuraskaritsoiden hankinnan osalta on ollut hankintajohtaja *Pentti Kuusela*, joka on panostanut teuraseläinten hankintaan ja lammasteurastuksen kehittämiseen suurella työpanoksellaan.

Yhteistyöverkoston rakentaminen on tapahtunut hankevetoisesti. Meri-

Sopimustuottajat saivat tilakyltin kujansuihinsa toukokuussa 2006. Kuvassa lampurit Vilho Junnola ja Erkki Lääkkö sekä Veljekset Rönkä oy:n hallituksen pj Juha Rönkä ja hankintajohtaja Pentti Kuusela.

Lapin Herkut -hankkeessa asiantuntijoiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa tehdyt kehittämistoimenpiteet tehtiin tuotekehityksen (eri kohderyhmät huomioiden), markkinoinnin ja tuotteen tunnettavuuden lisäämiseksi yhteistyössä koko raaka-aine-

LAMMASVAAKA

Helppo käyttää, myös yksinpunnitus.
Monipuolinen tiedonsaanti.
Myös edullinen vuokrausvaihtoehto.

Kysy tarjous!

Vaakatalo OY, puh. 03 781 7470, 0400 689 134
www.vaakatalo.com

ketjun kanssa. Samaan aikaan järjestettiin lampureille koulutuksia tuotannon kehittämiseksi ja laadittiin tilakohtaisia kehittämissuunnitelmia lammastalouden kannattavuuden, kuten myös teuras- ja lihalaadun parantamiseksi ja teurasmäärien lisäämiseksi.

Maku ja video hurmasivat

Meri-Lapin Karitsan tunnettuuden lisäämiseksi pidettiin erilaisia markkinointi- ja myyntitapahtumia Kemi-Tornio alueen vähittäiskaupoissa ja lähialueen messuilla. Ensimmäinen valtakunnallinen esittäytyminen oli Gastro-messuilla Helsingissä 2004. Messuilla keittiömestarit maistattivat määrääjain ruokanäytöksissään mes-suvieraita sekä ennakkoon kutsuttuja asiakasryhmiä. Osastolla mukana olleet lampurit kertoivat asiakkaille tuotannon vuosikierrosta ja Rönkän myynti- ja markkinointihenkilöstö esitteli raaka-ainetta. Esittelytarkoitukseen tehty Meri-Lapin Karitsan vuosi- esittelyvideo herätti osastolla mielenkiintoa; ketjun läpinäkyvyyttä kiinnosti messuvieraita. Esittely- ja markkinointimateriaaliksi tehty reseptiikka ja esitteet on tehty ajatuksella, että kaikki ruoanvalmistuksessa käytettävät raaka-aineet ja osaajat ovat omalta alueeltamme; pidämme tärkeänä koko lappilaisen ruoka-alan ja elinkeinon esilletuloa.

Valtaisan Gastro-messuilla saadun mielenkiinnon jälkeen ravintola-, hotelli- ja cateringalan Viisi tähteä -ammattilehti valitsi Meri-Lapin Karitsan Suomen parhaaksi prosessiksi vuonna 2005. Valtakunnallinen tunnustus kannusti koko yhteistyöverkostoa kehittämään toimintaa. Kesällä 2006 Rönkä teki sopimukset yhdeksän sopimustuottajan kanssa. Sopimustuottajat saivat tilakyltit merkiksi siitä, että ovat mukana yhteistyössä. Joulukuussa 2006 perustettiin Meri-Lapin Karitsaklubi, joka toimii sopimustuottajien ja lihatalon välisenä yhteistyö- ja kehittämissuorina. Klubi kokoontuu vuosittain tammikuussa tarkastelemaan menynyttä vuotta (teurasmäärät, keskipainot, EUROP-luokitukset) sekä arvioi-

KÄÄNNÄ

HANKKEET PARANTANEET LAPIN LAMPURIEN OSAAMISTA

Lapissa käynnistyi ensimmäinen lammastalouden kehittämishanke, Lapin Katras, jo vuonna 1998. Lammastalous oli kääntynyt laskuun EU:n liittymisen myötä ja tarvetta alan kehittämiseen oli. Kymmenet lammastilat Lapista ovat sittemmin osallistuneet erilaisiin hankkeisiin.

Hankkeissa on järjestetty runsaasti koulutuksia, tutustumisretkiä erilaisille lammastiloille sekä lammasta jalostaviin yrityksiin. Ulkomaan matkat muun muassa Ruotsiin, Irlantiin ja Norjaan ovat tuoneet lisätietämystä muiden maiden lammastaloudesta. Tiloille laadittujen kehittämissuunnitelmien avulla on pyritty löytämään ne vahvuudet ja kehittämiskohteet, joihin kannattaa panostaa.

Vauhtia eläinkauppaan, tehoa lihantuotantoon

Monipuoliset koulutukset ovat lisänneet lampureiden ammatillista osaamista niin tilan talouden hallintaan, eläinten ruokintaan ja jalostamiseen kuin rakentamiseen ja rehuntuotantoonkin liittyen. Eläinaineksen kehittämiseen on kiinnitetty erityistä huomiota ja monet reissut päsihuutokauppoihin ovat tuoneet tullessaan uutta verta katraisiin. Tietämyksen lisääntyminen, hyvät tuotosseuranta- ja teurastulokset ovat poikineet eloeläinmyyntiä tiloilta toiselle. Jalostuseläimiä on myyty myös eteläisemmän Suomen katraisiin. Alkuperäisrotutuen kannustamana monet tilat siirtyivät risteytskatraista puhtasrotujalostukseen. Lihantuotannon tehostaminen on myös edistynyt. Tilat ovat hankkineet isäpässeiksi kasvuiltaan ja jalostusominaisuuksiltaan hyviä, puhtasrotuisia eläimiä niin suomenlampaissa kuin liharoduissakin. Ruokinnassa on entistä enemmän siirrytty säilörehu-väkirehuruokintaan heinä-vilja -ruokinnasta. Riittävän energian ja valkuaisen saannin merkitys on korostunut tehokkaassa kasvatuksessa.

Lammastilojen määrä lähti pikkuhiljaa nousuun ja on 2000-luvun nousupiikin jälkeen tasaantunut noin 100 tilaan ja hieman alle 10000 uuteen. Uusia, nuoria yrittäjiä on tullut edelleen mukaan.

Meri-Lapin Herkut -hankkeessa kehitetty yhteistyö lihatalo Veljekset Rönkä Oy:n kanssa loi hyvän pohjan lammastalouden kehittämiseksi. Teurastustilanne helpottui oleellisesti, ruokinnan tehostamiseen voitiin keskittyä kun oli tieto, että eläimet haetaan tai ne on mahdollista viedä ajallaan teurastamoon. Molempipuolisten tarpeiden selkiytyessä asiaa kehitettiin edelleen, syntyi sopimustuotanto.

Lihantuotantoon voitaisiin panostaa edelleen. Jalostus ja markkinointi ovat jo olemassa, määrää tarvitaan lisää.

Armi Uljua,
ProAgria Lappi

”Molempipuolisten tarpeiden selkiytyessä asiaa kehitettiin edelleen, syntyi sopimustuotanto.”

Ostamme kaikenikäisiä lampaita ja vuohtia teuraaksi ympäri vuoden.

Teurastus, lihanleikkuu
ja tyhjiöpakkaus
myös rahtityönä

**Lallin
Lammas**

Lallin Lammas Oy
Mikolanlenkki 80, 27730 TUISKULA
Puh. (02) 554 6273. Faksi (02) 554 6290.
lallin.lammas@lallinlammas.inet.fi

maan tulevan vuoden teurasmääriä ja -ajankohtia. Meri-Lapin Karitsa-klubissa seurataan ja analysoidaan teuraskaritsoiden laatua ja kehitystä kaikkien teuraiden, mutta myös tilakohtaisten teurastietojen pohjalta.

Onnistunutta tiimityötä

Meri-Lapin Karitsan kysyntä on ollut usean vuoden ajan niin kova, että varsinaisia myynnin edistämistäpahtumia ei tarvita, suurin haaste on

raaka-aineen saatavuudessa. Meri-Lapin Karitsa-brändi on edellyttänyt eri toimijoiden vahvaa sitoutumista ja yhteistyötaitoa. Meri-Lapin Karitsan parissa tehty työ on tiimityötä parhaimmillaan; jokaisella tuotanto-, jalostus-, palveluketjuun kuuluvalla sekä meillä kehittämistyötä tekevillä toimijoilla on oma roolimme katraassa. Hankevastaavan rooli on ollut antoisa ja mielenkiintoinen. Yhteishenkilönä toimiminen eri toi-

Karitsoiden teuraslaadun kehitystä on seurattu teurastamon teurastietojen perusteella koko 10-vuoden ajan. Lam-purit ovat tutustuneet teurastamon toimintaan ja luokituksiin mm. luokituskoulutusten kautta.

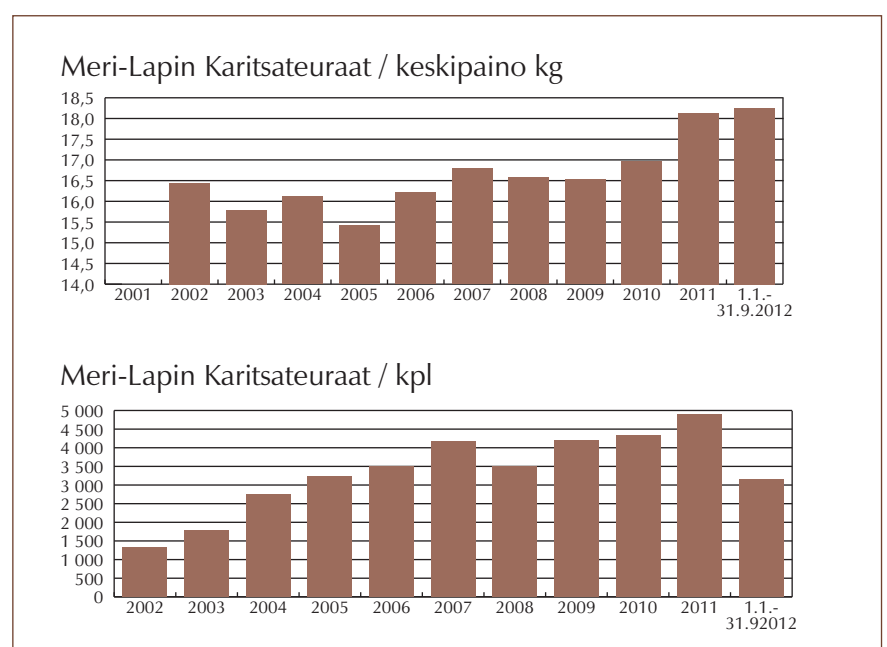
mijoiden välissä on mahdollistanut kehittämis- ja parannustoimenpiteet koko ketjussa, tosin kehittämistarpeet eivät lopu koskaan...

Lisätietoja: www.merilapinkaritsa.fi

Rundbue Peltihallit
Korkeus 3,15 m, Leveys 5 m, Pituus 6 m

Kuvan Tuulisuojarahalli hinta:
3250 € alv 0 %
Toimitus suoraan pihallesi
Vapaasti autolla.

www.bila.ax
BILA AB
Jomala
P. 018 32850
P. 0457 3439 730

Meri-Lapin Karitsateuraiden keskipainot ja kpl-määrät ajalla 2002-31.9.2012.
Meri-Lapin Karitsa-teuraiden ruhopainoluokat 12-16,5 kg / 17-26 kg / yli 26,5 kg
-> tavoitepaino 17-26,5 kg asiakassegmentin mukaan.

Aidan toiselta puolen – lammasaiheisiä kuulumisia maailmalta

Palstalle kootaan lammas- ja vuohiaiheisia uutisia ja kuulumisia ulkomaisista lähteistä.

Koonnut: Terhi Torikka

TUHANSIA LAMPAITA LUMEN UHRIKSI POHJOIS-ISLANNISSA

Islannin pohjoisosissa syyskuussa riehunut ankara lumimyrsky on tappanut tuhansia lampaista.

Osa lampureista ei ollut vielä ehtinyt hakea lampaista vuoristolaitumilta kotiin kun myrsky iski. Noin 10000 lampaan arvioidaan menehtyneen lumimassan alle.

”Jouduimme hakemaan lampaat kotiin 2–3 viikkoa tavallista aikaisemmin. Ehdimme onneksi saada lähes kaikki talteen, 150 uuhesta vain 12 karitsoineen katosi”, maatalousyrittäjä *Guðrún Lárusdóttir* *Saudarkrokurista* Islannin pohjoisrannikolta kertoo.

Eläviä löytyi vielä viikkojen kuluttua

Lampaista etsittiin koirien avulla vuorilta vielä marraskuussa.

Vielä lähes kaksi kuukautta myrskyn jälkeen joitakin eläimiä löytyi elossa. Ne olivat löytäneet suojapaikan esimerkiksi luolasta tai notkelmasta, johon ei kertynyt kinoksia.

Viimeiset elävinä löytyneet lampaat olivat *Lárusdóttirin* mukaan erittäin laihoja, pelkkää luuta ja nahkaa. Ne olivat alkaneet syödä villaa nälkäänsä.

Myrskyn arvioidaan aiheuttaneen lampureille yli kuuden miljoonan euron tappiot.

Kuva: Guðrún Lárusdóttir

KUUDESSA TUNNISSA KERINNÄSTÄ VILLAPAIKSI

Hollantilaisjoukkue epäonnistui yrityksessään rikkoa voimassa oleva ”back to back” (selästä selkään) –kilpailun maailman ennätys, uutisoi ruotsalaislehti *Färskötsel*.

Kilpailun juuret juontavat skotlantilaiseen perinteeseen. Ideana on mahdollisimman nopeasti keritä lammas, kehrätä lanka ja neuloa siitä villapaita.

Skottilaisten voimassa oleva ennätys on 5 tuntia 41 minuuttia. Hollantilaisjoukkueen ajaksi tuli 6 tuntia 3 minuuttia. *Färskötsel* 5/2012

SENEGALIN PÄSSIKISSASSA KOOLLA ON VÄLIÄ

Senegalissa lampaat ovat arvostettuja kotieläimiä ja jopa lemmikkejä. Niinpä on luonnollista, että pässeille on oma komeuskilpailunsa.

Vuotuinen kisa alkaa aluekilpailuilla, joiden voittajat pääsevät myöhemmin käytävään finaaliin, kertoo *Iltasanomat*.

Kaikki televisoidaan. Voittaja saa noin 3000 euroa, ja lisäksi sille on loppuelämäksi tarjolla lukuisia mahdollisuuksia astumiseen.

Kisassa mahtipässin kriteerinä on ennen kaikkea koko. Sata kiloa ei riitä, pitää olla ainakin parikymmentä päälle.

Lisäksi kilpailussa mittaillaan kivespussien symmetrisyyttä, karvan laatua sekä kykyä marssia omistajan vierellä. *Iltasanomat* 10/2012

Islantiin satoi valtavasti lunta jo aikaisin syksyllä. Lumimyrskyt ovat vaikeuttaneet maatilojen töitä.

Suomen Lammasyhdistys ja lehden toimitus
kiittävät kuluneesta vuodesta ja
toivottavat jäsenilleen
ja kaikille Lammas & vuohi -lehden ystäville

Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!

Paimennuksen Suomen mestaruus Lappiin

Paimennuksen Suomen mestariksi kruunattiin vasta 15 -vuotias *Silja Alamikkotervo* Tervolasta Lapista.

Anne Konsti

Nuori ohjaaja selvitti tiensä finaaliin karsintaratojen toiseksi parhailla yhteispisteillä. Sama varma ja tasainen meno jatkui lammastilan tyttärellä finaalisissa. Alamikkotervo ja 5-vuotias bordercollie Stella suorittivat vaikeutun tuplahakuradan häkellyttävän ammattimaisella otteella.

Päätöskisa Juvalla

Suomen paimenkoiraparhaimmisto kilpaili kauden 2012 päätöskilpailunsa Juvalla. Kilpailuisännät, juvalaiset lampurit *Jobanna* ja *Severi Hirvonen* Inkilänhovista ovat tunnettuja paimenkoiraihmissä ja huippukisääjia, joista varsinkin Severin meriittilistaa koristaa lukuisa määrä Suomen mestaruusmitaleja ja maajoukkueedutuspaikkoja ulkomaisiin kilpailui-

TULOKSET

PAIMENNUKSEN SM-FINAALI 30.09.2012 JUVA

1.	Silja Alamikkotervo	<i>Stella</i>	Tervola	142	pist.
2.	Severi Hirvonen	<i>Ben</i>	Juva	139	pist.
3.	Severi Hirvonen	<i>Rokka</i>	Juva	132	pist.
4.	Severi Hirvonen	<i>Myy</i>	Juva	131	pist.
5.	Maarit Kyöstiä	<i>Chili</i>	Kittilä	130	pist.
6.	Salomo Näkkäljärvi	<i>Tafie</i>	Inari	130	pist.
7.	Maarit Kyöstiä	<i>June</i>	Kittilä	125	pist.
8.	Heikki Teittinen	<i>Peppi</i>	Juva	125	pist.
9.	Juha Moisanen	<i>Shine</i>	Orimattila	121	pist.
10.	Leena Jussila	<i>Spot</i>	Kittilä	119	pist.
11.	Salomo Näkkäljärvi	<i>Tor</i>	Inari	119	pist.
12.	Marika Klossner	<i>Zagal</i>	Somero	kesk.	
13.	Pirjo Koivu	<i>Huima</i>	Hamina	kesk.	
14.	Petri Keski-Korpela	<i>Spot</i>	Valkeakoski	disk.	
15.	Annika Paarvio	<i>Luke</i>	Raasepori	disk.	

hin. Severi Hirvonen taisteli kiivaasti paimennuksen herruudesta tälläkin kertaa. Hänen onnistui ohjata finaaliin kaikki kolme koiraansa ja vaikka kirkkain mitali karkasikin Lappiin, päätyivät finaalin toinen, kolmas ja neljäs sija Inkilänhoviin. Karsintapäivien kuulas syyssää vaihtui sunnuntain finalissa lieväksi tihkusateeksi, mutta se ei lannistanut kilpailijoita tai runsaslukuista yleisöä. Tuomarina oli *Sam Rae* Skotlannista.

Nuorison aika aluillaan

Tavallaan Hirvoset voivat ottaa pienen osan nuoren Silja Alamikkotervon menestyksestä, sillä Johanna on lajin aktiivitoimija nuorisotyön kotimaisessa kehittämisessä ja nuorisokurssien vetäjänä. Silja on erittäin ahkera ja tunnollinen harjoittelija. Hän treenaa koiriaan pari kertaa päivässä. Yhteistyö Stellan kanssa oli harvinaisen hienoa katseltavaa. Lapin paimennuksen alue- ja har-

Silja Alamikkotervon kotimaista kasvatusta edustava Stella oli kilpailuissa ohjaajansa käden jatke. Yhteistyö sujui läpi karsintojen aina finaalin superonistumiseen asti.

joitusvastaavat saavat myös ansaitsemansa kiitoksen, sillä neuvoja on saatu ja otettu vastaan. Kova työ ja harjoittelu tuottaa hedelmää.

Jatkossa Silja Alamikkotervo toivoo heille lisää koiria. ”Koiria olisi oltava vähintään neljä, sillä en halua jakaa koiraani vanhempieni kanssa, ja jonkun koiran on aina oltava kotona töissä,” tuore Suomen Mestari toteaa. Alamikkotervoilla on erittäin tasokas suomenlammaskatras Tervolassa. Perheen lapset ovat olleet pienestä pitäen innokkaasti mukana tilan arkitöissä, joten Siljankin rakkaus eläimiin tulee kotoa perittyinä. Lapin paimennus sai ansaitsemaansa arvonnousua, sillä pohjoisen kilpailijoista kaikki neljä ohjaaaja ja kuusi koira pääsivät finaaliin. Erittäin vaativalla radalla kukin saattoi olla tyytyväinen suorituksiensa. Kaikkiaan kilpailuihin oli ilmoittautunut 37 koirakkoa, mikä on enemmän kuin koskaan paimennuksen 29 SM-vuoden aikana. Radoista ei puuttunut draamaa eikä huimia juonenkäänteitä. Severi Hirvosen ja Benin finaalaradallakin jo kertaalleen erotellut lampaat yrittivät

yhdistyä takaisin viiteen häkitettyyn lampaaseen. Kylmähermoinen konkarikisaaja suoriutui kuitenkin vaikeasta tilanteesta erittäin sujuvasti ja sai häkitettyä oikeat eläimet. Kisaajajärjestelyt sujuivat aikataulun mukaisesti, mikä kirjoittikin tuomarilta suuret kiitokset. Hän arvosti erityisesti varikkohenkilökunnan osaamista ja tehokkuutta sekä tasaisia ja sopivan haastavia kisalampaita.

Skottituomari ensi kertaa Suomessa

Skotlantilainen Sam Rae on kotimaassaan tunnettu ja arvostettu paimenkoirakilpailutuomari. Nyt jo eläkkeellä oleva entinen ammattipaimen vieraili Suomessa ja Pohjoismaissa ensimmäistä kertaa. Rae kertoi työskennelleensä 41 vuotta saman lampurin ja maanviljelijän palveluksessa hoitaen noin 1400 uuden lammaskatras ja laajoja laidunalueita. Parempaa ammattia ei voisi ihminen itselleen toivoa, Rae arvioi elämäntyötänsä tyytyväisenä. Täällä Suomessa oli myös hienoa nähdä eläimiä ja tärkeitä työkavereitaan eli koiria arvostavia ihmisiä. Lammaspaimenet ovat olleet kunnioitettuja ja osaamisestaan tunnettu ammattikunta, joka on Raen suruksi vähenevässä. Nuoria ei tämänkaltaisen työtä enää juurikaan näy kiinnostavan. On-

neksi paimenkoirainnostus ylläpitää lammassosaamista ja toivottavasti tuo nuoria tähänkin työhön, hän pohtii.

Työkoirakulttuuri kehittyi kilpailujen kautta

”Työkoirakulttuurin kohottaminen ja kehittäminen maatiloilla parantaa sekä eläinten hyvinvointia että helpottaa eläinten kanssa työskentelevien työtaakkaa. Paimentavien koirien käyttö edistää maaseudun monimuotoisuutta monella tavoin, mm. lisäämällä mahdollisuuksia monipuoliseen laiduntamiseen,” Johanna Hirvonen ynnää koiran etuja, ”On tärkeää, että koira on kunnolla koulutettu ja sitä käytetään oikealla tavalla karjaa kunnioittaen.” SPKY pitää yllä suomalaista työkoirarekisteriä, antaa jalostusneuvontaa sekä hoitaa pentuvälitystä. On tärkeää vaalia koirarodun työominaisuuksia. ”Kilpailemisella on syvempiäkin tarkoituksia,” toteaa Severi Hirvonen, itsekin kilpailutuomari ja muutama vuosi sitten muun muassa Itävallassa maan mestaruuskisat tuominnut.

”Kilpailutoiminnalla pyritään tuomaan pääosin maatiloilla työskentelevät koirat näytille. Ulkomaille tämä on yksi tärkeimmistä kilpailutoiminnan syistä, sillä siitoskäyttöön löydetään ja katsastetaan koiria nimenomaan kilpailunäyttöjen perusteella. Samalla niiden omistajat motivoituvat koiriensa treenaamiseen ja kehittämiseen, jolloin niistä on enemmän hyötyä myös kotitöissä.”

KOTIMAISET LAATULAMMASAIDAT!

Tiedustele uutuustuotteitamme!

- ❖ Pyöröpaalihäkit
- ❖ Karitsaportit
- ❖ Hoitoportit
- ❖ Lisäkaarilla katokset
- ❖ Lämmitettävät juomakupit

Nöyryn kiitos asiakkaillemme, Rauhaistaa Jouluu ja karitsarikasta vuotta 2013!

Katso esittelyvideo: www.youtube.com hakusanalla lammastarvikkeet

Reino & Raija Louko
050 521 0082
www.retronik.com

Verkossa kannattaa näkyä

**Markkinoinnin tavoite on hal-
lita tuottavia asiakassuhteita
– houkutella uusia asiakkaita ja
vahvistaa olemassa olevia asia-
kassuhteita tyytyväisyydellä. Yksi
keino tyytyväisyyden lisäämiseen
on verkko.**

Mira Eskola
KnowSheep -hanke

Asiakasarvo on asiakkaan ko-
kemien hyötyjen ja niistä ai-
heutuneiden kustannusten
erotus. Esimerkiksi verkossa oleva
tieto kasvattaa asiakasarvoa, kun
yrityksen www-sivusto on helpos-

ti löydettävissä ja sivujen sisältö on
asiakkaan näkökulmasta hyödyllistä.

Reagoi palautteeseen nopeasti

Kuluttajat hakevat Internetistä tietoa
yrityksistä, tuotteista ja palveluis-
ta. Asiakkaiden verkkoon jättämät
palautteet auttavat muita kuluttajia
päättöksenteossa sekä yritystä toi-
minnan kehittämisessä. Asiakaspal-
lautteeseen, sekä myönteiseen että
kielteiseen, kannattaa vastata heti.
Palautetta antavat asiakkaat ovat
yleensä keskimääräistä kiinnostu-
neempia yrityksestä ja sen tuotteista
tai kokemus on ylittänyt odotukset.
Asiakas, joka tulee kuulluksi ja ym-
märretyksi, todennäköisesti palaa,
vaikka tuotteessa tai palvelussa olisi
ollut parannettavaa.

Viestien personointi ja interaktii-
visuus kasvattavat asiakkaiden koke-
maa arvoa ja sitouttavat yritykseen.
Koska kuluttajat hakevat aktiivisesti
tietoa ja verkossa sitä on paljon, erot-
tuminen ja positiivisten kokemusten
luominen on jatkuvasti tärkeämpää.
Olennaista on kuunnella asiakasta,
valita sopiva viestintäkanava ja tuot-
taa asiakasta kiinnostavaa tietoa.

Ensivaikeutella usein kotisivuilta

Kotisivut tarjoavat usein ensikoske-
tuksen yritykseen. Laadukkaaseen
sisältöön kannattaa panostaa, sillä
päättöksenteko verkossa on nopeaa.
Jos kotisivut eivät vastaa odotuksia,
vierailija siirtyy pois. Kävijöitä hou-
kutellaan usein erilaisilla kilpailuilla

eli tarjoamalla mahdollisuus saada jotain ilmaiseksi. Suosituilla blogeilla on tuhansia lukijoita, jotka puolestaan houkuttelevat mainostajia.

Tulokseksi hakukoneesta

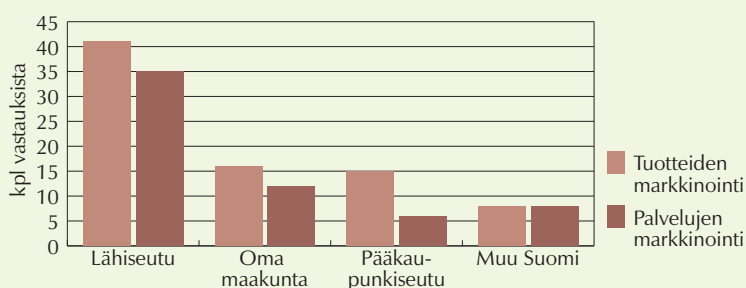
Internetin käyttäjät hakevat tietoa yrityksistä, tuotteista ja palveluista hakukoneiden, kuten Googlen, avulla. Hakukonemarkkinointi, joka jaetaan hakukoneoptimointiin ja hakusana-mainontaan, on yksi tapa houkuttaa vierailijoita omille kotisivuille. Paras huomioarvo on yrityksillä, jotka sijoittuvat hakulistauksen kärkeen. Omaan sijoitukseen voidaan vaikuttaa muun muassa käyttämällä sivukohtaista Title-otsikointia, sijoittamalla kohderyhmän käyttämiä hakusanoja lähdekoodiin tai tekstiin sekä laadukkailla linkityksillä. Tätä kutsutaan hakukoneoptimoinniksi, joka onnistuu keneltä tahansa riittävät tekniset taidot omaavalta.

Hakukoneilla on useita kriteerejä, joiden perusteella ne järjestävät hakutuloksia. Title on yksi esimerkki. Jos Googleen kirjoitetaan sana ”fårfarm” eli suomeksi lammastila, ensimmäiseksi listautuu linkki Öströo Fårfarm -yrityksen kotisivuille. Kun Öströo Fårfarmin kotisivuilla tutkitaan lähdekoodia, etusivun Title eli otsikko on muotoiltu: <title>Välkommen till Öströo Fårfarm - Sveriges mesta Fårfarm - Startside</title>. **Kuvassa 1** Title näkyy hakukonelistauksen tuloksissa sinisellä.

KANTA-ASIAKKUUS VAHVISTAA ASIAKASSUHDETTA

MTT:n kyselytutkimuksen mukaan KnowSheep-yrityksistä yli puolet (59%) myy tuotteitaan tilalta suoraan. Maaseudun pienissä perheyrittäjissä henkilökohtainen myyntityö on usein tärkein markkinointiviestinnän muoto. Henkilökohtainen myyntityö on aikaa vievää ja sen avulla on mahdollista tavoittaa rajallinen määrä asiakkaita, mutta onnistuessaan se on tehokas markkinointimuoto. Yrittäjä oppii tuntemaan asiakkaat, heidän tarpeensa ja vaatimuksensa. Asiakasuskollisuutta vahvistetaan kanta-asiakasasetujen kautta, joita asiakkailleen tarjoaa noin joka neljäs KnowSheep-yrittäjä. Kanta-asiakasrekisteriä ylläpiti 40 prosenttia vastaajista.

KnowSheep-yrittäjien tärkein kohderyhmä on yksityiset asiakkaat (77 % vastaajista). Jatkojalostajat (15 %) olivat muita yrityksiä (8 %) merkittävämpi kohderyhmä. Karitsanlihan kysyntä on viime aikoina ollut vahvaa ja liha päätyy usein paikallisten asiakkaiden tarpeisiin. Lammastilojen tuotteita ja palveluja markkinoidaan myös muualle Suomeen, esimerkiksi pääkaupunkiseudulle.

Tuotteiden ja palvelujen markkinointialue. KnowSheep-yrittäjien vastaukset.

KnowSheep-yrittäjien myynninedistämiseen liittyvät vahvasti markkinat ja muut yleisötapahtumat. Noin joka kolmas yrittäjä esittelee tuotteitaan tai palvelujaan erilaisissa yleisötapahtumissa. Kotisivuja hyödynsi markkinointitarkoituksessa 15 yrittäjää ja yhteisöpalveluja 10 yrittäjää. Tutkimuksessa tuli esille ”puskaradion” yleisyys (93 % vastaajista) viestintäkanavana. Puskaradio tavoitti asiakkaita myös lähiseutua kauempaa ja se toimi yrityksen tuotteiden ja palvelujen ainoana markkinointikanavana 21 tilalla. Osaltaan se kertoo korkeasta asiakastytyväisyydestä.

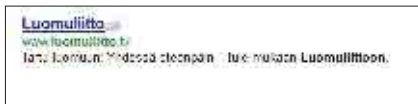
Kuva 1. Esimerkki hakukoneen tuloksista

Hakukoneen tuloksissa Titlen alapuolella näkyvä teksti on etusivun leipätekstin alkua: ”Välkommen till gårdsbutiken mitt i bokskogen. Den härliga hösten är här! Och med den blir det fårskt lammkött i disken! -- ” Tästä johtuen www-sivun ensimmäiset lauseet kannattaa muotoilla hyvin.

Kävijöitä houkuttelevan mainostekstin voi sijoittaa www-sivujen lähdekoodiin niin sanotuksi meta-elementiksi. Meta description eli kuvaus sivun sisällöstä on lyhyt, ytimekäs teksti, jonka osa haku-

KÄÄNNÄ

koneista näyttää hakutulosten yhteydessä, Titlen alapuolella. Hyvä esimerkki löytyy Luomuliiton etusivulta: <meta name="description" content="Tartu luomuun! Yhdessä eteenpäin – tule mukaan Luomuliittoon.">. Teksti näkyy Googlen hakutulosten yhteydessä seuraavasti:

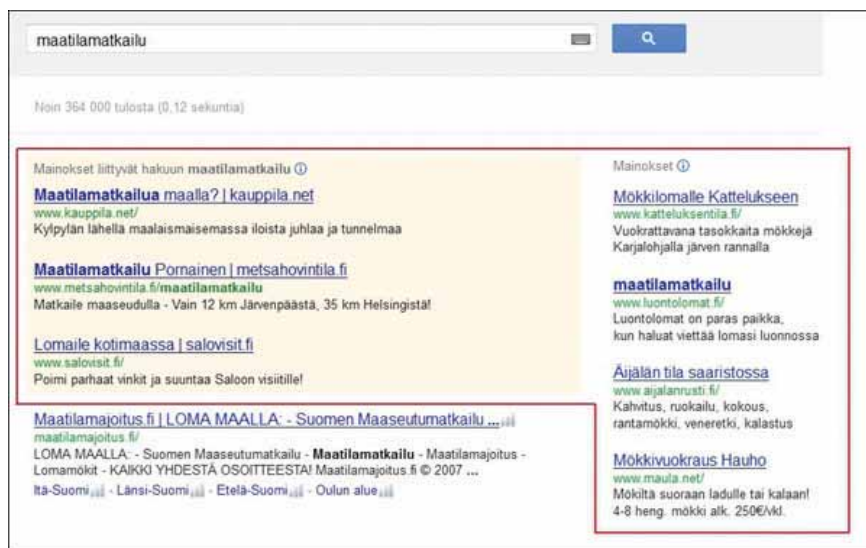

Hakusanamainonta tarkoittaa mainostilan ostamista hakutulosten yhteydessä. Karjaluodon ja Leinson tutkimuksen mukaan aktiivisimmat hakusanamainostajat Suomessa ovat pk-yrityksiä, jotka tavoittelevat

Kuva 2. Esimerkki hakusanamainonnasta

hakusanamainonnalla myynnin kasvua. Hakusanamainosten näyttö hakutulosten yhteydessä on yleensä ilmaista. Yrittäjä maksaa mainostilasta

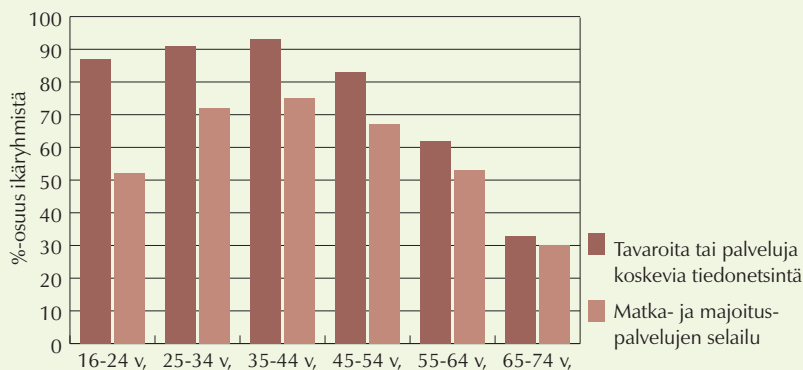
vasta sitten, kun käyttäjä klikkaa mainosta ja siirtyy yrityksen kotisivuille. Hakusanamainokset on *kuvassa 2* rajattu punaisella.

VERKOSSA VOI AKTIVOIDA KULUTTAJIA

Divian Digibarometri 2012 -tutkimuksen mukaan suosituimmat digitaalisen markkinointiviestinnän muodot ovat yrityksen oma verkkopalvelu, uutiskirjeet sähköpostilla, hakukonemarkkinointi (hakusanamainonta), yrityksen ulkopuoliset yhteisöt (sosiaalinen media) sekä suoramainonta sähköpostilla. Tärkeimpiä syitä digitaalisten kanavien käyttöönottoon ovat kustannustekijät, kuluttajakäyttäytyminen, viestinnän nopeus ja kohdennettavuus sekä vuorovaikutusmahdollisuus asiakkaan kanssa.

Kuvassa on esitetty internetissä tapahtuvat tiedonhaku ikäryhmittäin. Koska suurin osa kuluttajista hakee internetistä tietoa, yrityksen kannattaa sitä tuottaa ja huolehtia omasta verkkonäkyvyydestään. "Asiakas on kuningas" -sanonta sopii erityisesti digitaaliseen viestintäympäristöön. Digitaalinen markkinointi lähtee usein asiakkaiden tarpeista yrityksen markkinointitavoitteiden sijaan. Yrityksestä lähtevän markkinointiviestinnän (= push) sijaan kuluttajia pyritään yhä enemmän aktivoimaan ja osallistamaan (= pull).

Internetin käyttö palveluja ja tuotteita koskevan tiedon etsintään, prosenttiosuus ikäryhmistä vuonna 2011 (Tilastokeskus).

Lähde: Tilastokeskus. 2011. Tieto- ja viestintätekniikan käyttö -tutkimus 2011. Liitetaulukko 13. Päivitetty 2.11.2011. Saatavilla: <http://www.stat.fi/til/sutivi/tau.html>.

Yhteisöpalvelut, esimerkiksi Facebook, kasvattavat suosiotaan. Tielastokeskuksen Tieto- ja viestintätekniikan käyttö -tutkimus osoitti, että vuonna 2011 aktiivisimmat yhteisöpalvelujen käyttäjät löytyvät nuorten ikäryhmistä. Esimerkiksi 16–24 -vuotiaista 89 prosenttia oli rekisteröitynyt jonkin yhteisöpalvelun käyttäjäksi ja 55–62 vuotiaista ainoastaan 16 prosenttia. Yrityksille sosiaalinen media tarjoaa kanavan olla läsnä asiakkaille. Mielenkiintoa herättävällä sisällöntuotannolla on keskeinen merkitys.

Lampaita Saarenmaalla Virossa.

Sähköinen suoramarkkinointi vaatii luvan

Digitaalisen viestinnän avulla voidaan tavoittaa laaja joukko kuluttajia alhaisin kustannuksin. Se on monelle pienelle yritykselle varteenotettava vaihtoehto. Digitaalisuus tarjoaa hyvät mahdollisuudet myös täsmämarkkinointiin eli one-to-one-markkinointiin, mikä tarkoittaa markkinointiviestin kohdentamista tietylle asiakkaalle tai asiakasryhmälle. Rajoitukset liittyvät lainsäädäntöön sekä kuluttajien mieltymyksiin. Sähköpostiin tai matkapuhelimeen tuleviin mainosviesteihin ei aina suhtauduta myönteisesti.

Sähköinen suoramainonta perustuu asiakkaan antamiin yhteystietoihin ja markkinointilupaan. Tätä kutsutaan opt-in -periaatteeksi. Tietosuojavaltuutetun toimiston ohjeiden mukaan lupa tulee pyytää siten, että henkilö ymmärtää antaneensa luvan. Internet-lomakkeessa ei saa olla valmiiksi rästittynä suoramarkkinoinnin sallivaa vaihtoehtoa. Asiakkaalle, joka antaa suostumuksensa suoramarkkinointiin, tulee kertoa kuka suoramarkkinointia harjoittaa ja millä viestintävälineellä. Lisäksi asiakas voi koska tahansa peruuttaa antamansa luvan.

Yhteisölle, kuten yritykselle tai yhdistykselle, kohdistettu sähköinen suoramarkkinointi on lähtökohtaisesti sallittua. Tätä kutsutaan opt-out -periaatteeksi. Jokaisessa viestissä on kuitenkin annettava mahdollisuus suoramarkkinoinnin kieltämiseen.

Juttu pohjautuu KnowSheep-hankkeen markkinointia koskevaan selvitykseen.

INGON JALOSTUSLAMPOLA

Tutustu nettisivuillamme myynnissä oleviin valkoisiin, mustiin ja ruskeisiin suomenlammas jalostuseläimiin.

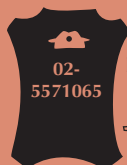
Tarjolla on eri sukulinjoja useita kertoja vuodessa.

Mikaela Ingo, Mustasaari
044-284 0532

www.ingonlampola.fi/fi
mikaela.ingo@agrolink.fi

Muokkaamme lampaanvuotanne
KORISTETAJJOIKSI
Myymme myös erilaisia lammasturkist tuotteita

Rantasen **NAHKA**
JALOSTAMO Ay

38600 LAVIA

<http://www.nahkajalostamo.fi>
puh. (02) 557 1065

OSTETAAN TEURASKARJAA

- lyhyet kuljetusmatkat
- nopeat noudot

Miikka Depner p. 010 2291 021
Hannu Vainio p. 010 2291 022

www.vainionteurastamo.fi

Nyt on paras aika huoltaa
keritsinkone

Koneen huolto alk. 26,50 €

Terien teroitus 15 € /pari

TEROITUSPALVELU SIHVO OY

Ravioskorventie 59, 19700 Sysmä
Puh. 040 528 5309 ja 03 717 9977

Täysi valikoima lammasrehuja kehitetty yhteistyössä lampurien kanssa.

- Teho Karitsarehu
0-2 kk:n ikäisille
- Lammas Omega
puolitiiviste sekä uuhille
että karitsoille
- Teho Lammaskivennäinen
täyskivennäinen
ei lisätty kuparia
myös luomutuotantoon
- Teho Lammastäysrehu
täysrehu kaikenikäisille
- Teho Lammastiiviste
viljan ohella
- Optimarouhe
rakeinen melassoitu rypsi
- TehoMix Fosforikivennäinen tunnutukseen
myös luomutuotantoon

Saatavana myös Vitamiinit E-Seleeni, ADEK,
Ruokintakalkki, Suola ja Nuolukivennäinen

**Lammasrehujen yhteistilaukset vuodelle 2013: 25.1., 22.4. ja 23.9.
Toimitukset seuraavan kuukauden alussa.**

Markkinointi: Pohjanmaan Lammasosuuskunta
Raimo Näsi
puh. 050 913 1845
pohjanmaan.lammasosuuskunta@netikka.fi
www.pohjanmaanlammasosuuskunta.fi

AESCULAP

laatua uudelta maahantuojalta!

**Nyt myös valvontakamerat ja
-järjestelmät maatiloille!**

Ammattilaisille: Aesculap, Felco, Wmironwork,
SuperShear

Tmi Janne Mäkeläinen
puh. 040 835 5233
Honkasaarentie 98, 32200 Loimaa
makelainen@hotmail.com

Kuvat Terhi Torikka

Vuohenlihalle olisi markkinoita Suomessa

Vuohenlihaa ei Suomessa osata hyödyntää. Maailmassa sen osuus punaisen lihan kulutuksesta on 70 prosenttia. Erityisesti Lähi-Idässä, Pohjois-Afrikassa, Intiassa, Pakistanissa, Meksikossa ja Karibialla vuohenliha on tärkeä proteiinin lähde.

Miia Lenkkeri

ProAgria Etelä-Pohjanmaasta

Suomessa kilinlihan nimellä lihaa ei saa myytyä. Näin on siksi, että vuohi on useimmille tuttu pääasiassa lemmikkinä tai maidontuottajana. Lihalle pitäisikin keksiä nimi, jolla sitä saadaan myytyä ilman tunnepuolta”, opastaa *Saara Rantanen*.

Rantanen on kasvattanut vuohia emolehmien ohella. Tilalta on onnistuneesti myyty lihaa etnisiin kauppoihin ja ravintoloihin. Neuvotteluissa

on käytetty ulkopuolista miespuolista henkilöä apuna.

”Etnistä perää olevat asiakkaat eivät ole tottuneet tekemään kauppaa naisten kanssa.”

Hinnoittele ensin kalliiksi

Markkinoita vuohenlihalle olisi Suomessakin. Moniin ravintoloihin lihaa

on helppo saada. Kuluttajat ovat puolestaan herkästi kiinnostuneita lihasta, Rantanen tietää.

Vuohenlihan tuotanto ei ole halpaa, muun muassa koska sitä ei tueta. Suurin haaste on varastointi, sillä asiakkaat eivät halua ottaa lihaa varastoitavaksi omiin tiloihinsa.

”Lihasta kannattaa pyytää aluksi kovaa hintaa. Näin siksi, että kun homma vaikka lähtee sujumaan, on hinnan alennusta helpompi perustella kuin sen nostoa”, Rantanen opastaa.

”Suomenvuohessa ei ole varsinaisia lihalinjoja, koska Suomessa haluamme kasvattaa erityisesti maitokuttuja. Se tuo oman haasteensa lihan tuotantoon.”

Rantanen puhui teuraskilien laatuvaatimuksista Lammas- ja vuohijalostuspäivillä Ilmajoella syyskuussa. Tällä hetkellä hänen tilallaan on luovuttu vuohenlihan tuotannosta, sillä Rantanen on mennyt tilan ulkopuolelle töihin. Haaveissa kuitenkin on, että tilalla tuotettaisiin vielä joskus hieman vuohenlihaa.

Vuohen taljoille myös kysyntää

Rantasella on kokemuksia myös pienten kilien taljojen myynnistä.

Esimerkiksi eränkävijät ja veneilijät ovat kiinnostuneita taljoista niiden lämpimyiden ja keveyden vuoksi. Talja painaa alle 100 grammaa, jolloin se ei painollaan rasita kantajaansa.

Vuohenliha on suosittua ravintoa monissa köyhissä maissa. Kuva Namibiasta.

Suomenvuohen tulevaisuus huolestuttaa

Vuohituottajien lopettamisuutisia kuuluu turhan usein. Tämä on saanut jatkavat tuottajat huolestumaan.

Terhi Torikka

Jo entuudestaan ala kärsii pienen sektorin ongelmista huomattavasti pahemmin kuin lammaset. Tuotannon jatkuminen ratkaisee myös alkuperäisrotu suomenvuohen kohtalon.

Professori *Juha Kantanen* totesi Maaseudun Tulevaisuudessa (5.11.2012) että suomenvuohen kohtalo on pitkälti kuluttajien käsissä.

Hän korostaa, että ammattimainen kasvatusta voi jatkua vain, jos maidolle on jatkojalostajia. Niiden määräkin on kuitenkin vähentynyt.

Sukusiitos rasitteena

Yksi ongelmista on sukusiitos. Kantasen mukaan suomenvuohen suku-

Kuva: Marita Ollila

siitosastetta ei tiedetä. Tilanne hankaloittaa pukkivalintoja.

Pohjoismaiden ja Hollannin yhteistutkimuksessa on kerätty paikallisten vuohirotujen dna-aineistoa.

Niiden perusteella on todettu, että suomenvuohen sukusiitostilanne ei onneksi ole yhtä paha kuin islanninvuohella tai norjalaisella rannikkovuohella. Esimerkiksi islanninvuohella korkea sukulaisuus aiheuttaa jo rakennevikoja.

Spermaa pakastimeen ensi vuonna?

Suomi on sitoutunut biologista monimuotoisuutta koskevaan YK:n yleissopimukseen. Sen kotieläimiä koskevat periaatteet on kirjattu kansalliseen eläingenivaraojelmaan.

Suomenvuohi on yksi kansallisen eläingenivaraojelmaan listatuista säilytettävistä roduista.

Geenivaraohjelman tavoitteena on suomenvuohen pakastettu geenipankki, eli 200 sperma-annosta 25 eri pukista. Keruu pyritään saamaan käyntiin ensi vuonna, Kantanen totea MT:ssa.

MINNE OLET MENOSSA SUOMENVUOHI?

Aloittaessani vuonna 1996 kutunmaidon tuottamista, uskoin vahvasti omaan työhöni ja tulevaan. Minulla oli visio kuinka vuohitalous on kasvava ja erilainen tuotantosuunta, jossa ei olisi ylituotannon riskejä ja kaikki menisi hyvin kun vain kuluttajat löytäisivät tuotteen.

Vuosien saatossa on meilläkin investoitu ja uskottu edelleen vahvasti työhön, tulevaisuuteen.

Kuitenkin vuosien aikana olen huomannut, ettei vuohitalous ole mennyt eteenpäin vaan taantunut lähes paikoilleen samaan pisteeseen kuin aloittaessani.

Samanaikaisesti kuluttajat kuitenkin herkuttelevat ulkomaisilla juustoilla, joiden kulutus on kaksinkolminkertaistunut viimeisten 15 vuoden aikana. Missä vika? Miksei kotimainen kelpaa?

Välittääkö kukaan Suomen vuohista kun meidän tuottajienkin usko alkaa horjua?

Suomen vuohitalous on tullut mielestäni tienristeykseen. Nyt on oikea aika toimia jos haluamme, että vielä tulevaisuudessakin vuohitaloutta on Suomessa.

Tuottajien pitää nyt olla liikkeellä ja tuoda äänensä kuuluviin. Vain me itse voimme vaikuttaa siihen, mihin suuntaan vuohien tie kulkee tulevaisuudessa. Jos nyt annamme periksi ja luovutamme, ei asioiden korjaaminen tulevaisuudessa ehkä enää onnistu, jos vuohikanta on entisestään pienentynyt. Päättäjät pitää saada ymmärtämään tilanteen vakavuus ja se, että olisi iso menetys jos vuohitalous kuolisi maastamme.

Marita Ollila

Vuohenmaidon tuottaja

”Suomen vuohitalous on tullut mielestäni tienristeykseen. Nyt on oikea aika toimia, jos haluamme, että vielä tulevaisuudessakin vuohitaloutta on Suomessa.”

ISLANNINVUOHITILA PYYSI YLEISÖLTÄ TALOUDELLISTA TUKEA

Harva tuntee islannin alkuperäiseläimistä vuohen, joka on käynyt jo varsin harvinaiseksi. *Jóhanna Bergmann Porvaldsdóttir* kasvattaa miehensä kanssa islanninvuohia tilalla, jossa saa käydä vierailemassa ja tutustumassa vuohiin.

Tila on joutunut taloudellisiin vaikeuksiin ja pyytänyt yleisöltä apua kattaakseen alkuperäisrodun kasvattamisesta aiheutuvia kuluja. Tavoitteena on muun muassa viimeistellä tilan keittiö, jotta siellä voidaan valmistaa vuohien maidosta juustoja. Juustoja myymällä tila voisi jatkossa kattaa kasvatustyön kustannuksia.

Tila sai nopeasti kokoon ainakin puolet 3 000 euron tavoitteestaan. Lahjoittajat saavat nimensä seinälle ja luvan vierailla tilalla ilmaiseksi. Lisäksi lahjoittajien on mahdollista saada tilalle nimikkovuohi.

The Reykjavik Grapevine 11/2012

Kuva: Terhi Torikka

Islanninvuohi kärsii jo sukusiitoksen haitoista. Kuvan oikeassa laidassa olevan vuohen jalat ovat synnynnäisesti vialliset.

Vuohiyhdistys tiedottaa Tilattavissa seuraavia tuotteita

- Vuohenmaitosaippuat naturel ja kaura-hunaja. 7 e
- Muki, kuvassa kilejä. 10 e
- Postikortit 4 erilaista kuvaa, neljän sarja 3,50 e tai 1 e kpl
- Vuohen ruokinta- ja hoito-opas 13 e
- Pronssinen kaulakoru, jossa musta naru 20 e
- Vuohikassi, vaalea kangaskassi, piirretyllä vuohen kuvalla 10 e
- Patalappu, vaalea patalappu, piirretyllä vuohen kuvalla 5 e
- Vuohipehmo 6 e
- Vuohiavaimenperä 3,50 e
- Lasten T-paita oranssi 92-98-104-128
- Aikuisten T-paita lila S-M-L-XL

Kaikki tuotteet tilattavissa sähköpostilla:

suomenvuohiyhdistys@gmail.com

Tuotteiden hintaan lisätään postikulut ja toimitetaan laskun kera.

Tuotteet laitetaan postiin hetimiten.

Suomen vuohiyhdistys ry

Perustettu:

23.04.1979

Postiosoite:

Poikojantie 331, 31400 SOMERO

Pankkiyhteys:

Kiikalan Rekijoen OP 514408-210870

Jäsenmaksu:

20 € (ilmoita tietosi jäsenrekisteriin)

<http://www.suomenvuohiyhdistys.net>

HALLITUS

Puheenjohtaja

Jani Sivunen, Ilmajoki

0400 289 063, jani.sivunen@netikka.fi

Varapuheenjohtaja

Riitta Saloniemi, Laitila

040 557 3544, rj.saloniemi@lailanet.fi

Rahastonhoitaja, jäsenrekisteri

Suvi Viander, Paalijärvi

044 940 0849, suviande@gmail.com

Sihteeri, nettivastaava

Marita Ollila, Ilmajoki

050 339 0401, marita.ollila@netikka.fi

Muut hallituksen jäsenet

Monica Ek, Pensala

0400 682 036, mokki_63@hotmail.com

Tytti Stähle, Nuutilanmäki

045 131 9884, tytti.stahle@gmail.com

Milla Alanco, ProAgria Etelä-Pohjanmaa

040 706 0558, milla.alanco@proagria.fi

Jaakko Niemi, Kurikka

044 564 8522, jaska@vatajanranta.net

Erkki Väisänen, Sastamala

0400 772 027, ervaisanen@gmail.com

Varajäsen

Ari Aaltonen, Kirkkonummi

040 543 3810, ari.aaltonen@patakukko.fi

Suomen Vuohiyhdistys toimii yhdyssiteenä vuohenkasvattajien välillä. Lisäksi sen tehtävänä on edistää vuohitaloutta ja jalostusta sekä vuohien ja vuohitaloustuotteiden käyttöä ja tunnettua. Yhdistyksen jäseneksi ovat tervetulleita kaikki vuohenkasvattajat sekä vuohista ja vuohitaloustuotteista kiinnostuneet harrastajat ja ammattilaiset.

Lammas- haasta lautaselle

Ulla Liukkonen
Suomen Keittiömestarit ry:n
puheenjohtaja

Jouluinen lammasmenu neljälle

Jo joulu tulee ja lammastakin voi löytyä joulupöydästä. Tietysti palvilamma on herkkuna hyvä sellaisenaan. Sille seuraksi sopii suppilovahverohilloke, taatusti suomalainen. Mutta koko jouluinen menun on kohdallaan. Muista ottaa joulumieli mukaan menun kokkailuun.

Menu

*Punajuuri-vuohenjuusto-
salaatti*

Jouluinen karitsa

*Peruna-lanttu-porkkana-
lisäke*

Pihlajanmarjakastike

Omena -kaneli hyve

Jouluinen karitsa

4 kpl karitsan ulkofilettä
8 kpl karitsan kyljyksiä
4 valkosipulin kynttä
2 timjamin oksaa
40 grammaa voita
4 rkl öljyä
suolaa
mustapippuria

Laita pannulle öljyä ja voita sekä valkosipulin kynnet ja timjami. Käytä kyljykset ja fileet pannulla värin saamiseksi pintaan. Laita uunipellille, paista 175 asteessa 10 minuuttia.

Kuva: joulupukin pajan tontut

Punajuuri-vuohenjuusto- salaatti

2 kpl keitettyä punajuurta
100 g vuohenjuustoa
2 kpl päärynää
20 kpl saksanpähkinää
oliiviöljyä
mustapippuria myllystä
rucolaa

Tee punajuuresta ja päärynästä lohkoja ja juustosta lastuja. Asettele vuorotellen päärynää ja punajuurta, ympärille juustolastut ja pähkinät. Koristele rucolalla, lisää oliiviöljyä ja mustapippuria maun mukaan.

Peruna-lanttu-porkkana - lisäke

600 g perunaa
suolaa
50 g voita

Keitä perunat ja soseuta ne muusiksi. Lisää yksi kananmuna.

200 g lanttua
suolaa

Kuori ja viipaloi lanttu. Keitä palat melkein kypsiksi.

200 g porkkanaa
suolaa

Kuori ja viipaloi. Keitä melkein kypsiksi.

Asettele vuokaan vuorotellen perunasosetta, lanttua, porkkanaa ja

taas perunasosetta. Laita paino päälle ja jääkaappiin odottamaan, vaikka yön yli.

Leikkaa perunakasvisvuoasta paloja ja laita ne uuniin lämpenemään samalla kun laitat lampaan kypsymään.

Tee kastike ja kokoa annokset.

Pihlajanmarjakastike

6 dl ruskeaa kastiketta
1 kiekko Mustapekka-tuore-
juustoa
2 rkl pihlajanmarjasosetta
suolaa
0,5 tl minttua

Laita kastike kattilaan, lisää kuivaa minttua ja pihlajanmarjasose. Keitä hetki. Lisää tuorejuusto. Tarkista sopiva suolaisuus.

*Joulu on taas,
joulu on taas,
voi kuinka meill on
hauskaa.
Lampaat nukkuvat,
joidenkin on ollut aika
joutua joulupataan.
Elämä kulkee latujaan.*

Kuva: Futureimagebank.com

Omena -kaneli hyve

4 omenaa viipaleina
2 dl kaurahiutaleita
100 g voita
2 tl kanelia
1 dl hunajaa

Vaniljakastiketta ja kardemummaa

Sulata voi. Lisää kaneli ja hunaja. Lisää kaurahiutaleet. Kaada seos omenalohkojen päälle. Kypsennä uunissa 175 asteessa noin 20 minuuttia.

Tarjoa kardemummalla maustetun vaniljakastikkeen kanssa.

*Hyvää joulun
odotusta ja
lapsenmielistä
joulumieltä kaikille!*

ProAgrian Lammas- ja vuohitiimi

sähköpostiosoitteet: etunimi.sukunimi@proagria.fi

Uusimaa ja Nylands Svenska, Pirkanmaa, Varsinais-Suomi, Satakunta, Häme ja Finska Hushållningssällskapet

Tuotantoneuvonta: *Kaie Ahlskog*, ProAgria Pirkanmaa, Näsilinnankatu 48, PL 97, 33101 Tampere, puh. 0400 731 811, tallennukset ja todistukset: *Merja Hietämäki*, puh. 050 345 5449

Talousneuvonta:

Häme: *Satu Näykki*, ProAgria Häme/Someron toimisto, Kiiruuntie 1, 31400 Somero, puh. 020 747 3039. Uusimaa: *Juha Helenius*, ProAgria Uusimaa, Seutulantie 1, 04410 Järvenpää, puh. 020 747 2503. Pirkanmaa: *Päivi Äijänen*, ProAgria Pirkanmaa, Näsilinnankatu 48 D, PL 97, 33101 Tampere, puh. 020 747 2776
Varsinais-Suomi: *Esko Aalto*, ProAgria Farma, Artturinkatu 2, 20200 Turku, puh. 010 273 1535. Satakunta: *Erno Uusi-Salava*, ProAgria Satakunta, Itsenäisyydenkatu 35 A, 28130 Pori, puh. 0400 422 658

Etelä- ja Pohjois-Savo, Kymenlaakso sekä Etelä- ja Pohjois-Karjala

Tuotantoneuvonta: *Sari Heltelä-Auvinen*, ProAgria Etelä-Savo, PL 28, 51901 Juva, puh. 020 747 3602

Talousneuvonta:

Kymenlaakso: Tulosanalyysi: *Raija Tamminen*, 040-7221873, maksuvalmiuslaskelmat: *Alpo Jaakkola*, puh. 020 747 3409, ProAgria Kymenlaakso ry, Hovioikeudenkatu 16, 45100 Kouvola. Etelä-Savo: *Auvo Gustafsson*, ProAgria Etelä-Savo, Mikkelin toimipaikka, Mikonkatu 5, 50100 Mikkeli, puh. 020 747 3586
Pohjois-Savo: *Tuomo Rissanen*, ProAgria Pohjois-Savo, PL 1096, Puijonkatu 14, 70111 Kuopio, puh. 040 563 8749. Etelä-Karjala: *Anna Turunen*, ProAgria Etelä-Karjala, Pormestarinkatu 6, PL 46, 53101 Lappeenranta, puh. 020 747 2615

Etelä- ja Keski-Pohjanmaa, Keski-Suomi, Österbottens Svenska Lantbrukssällskap

Tuotantoneuvonta: *Elina Vainio*, ProAgria Etelä-Pohjanmaa, Huhtalantie 2, 60220 Seinäjoki, puh. 06 416 3435, matka 040 199 0143

Talousneuvonta:

Keski-Pohjanmaa: *Heikki Ojala*, ProAgria Keski-Pohjanmaa, Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola, puh. 020 7473261. Keski-Suomi: Tulosanalyysi: *Irene Mäkinen*, puh. 040 587 3245, Likvi ja Elinkeinosuunitelma: *Hannu Laitinen*, puh. 020 747 3341, ProAgria Keski-Suomi, Kauppakatu 19, PL 112, 40101 Jyväskylä. Österbotten: *Tor-Erik Asplund*, ProAgria Österbottens Svenska Lantbrukssällskap ry, Handelsplanaden 16 D, 65100 Vasa, puh. 050 386 5922. Etelä-Pohjanmaa: *Marjut Viitasalo*, ProAgria Etelä-Pohjanmaa, Huhtalantie 2, 60220 Seinäjoki, puh. 040 353 0227

Oulu ja Kainuu

Tuotantoneuvonta: *Heini Rautiola*, ProAgria Oulu, Kauppurienkatu 23, PL 106, 90101 Oulu, puh. 045 657 8708, heini.rautiola@proagria.fi

Talousneuvonta:

Pohjois-Pohjanmaa: *Sari Isotalus*, ProAgria Oulu, Talusperäntie 23, 85230 Talus, puh. 040 764 7904. Kainuu: *Tarja Poikela*, ProAgria Kainuu, Osmonkatu 9, 87100 Kajaani, puh. 0400 286 786

Lappi

Tuotantoneuvonta: *Armi Uljuu*, ProAgria Lappi, Rantatie 39, 94400 Kemina, puh. 0400 484 305

Talousneuvonta:

Pekka Kummala, ProAgria Lappi, Eteläranta 55, 96300 Rovaniemi, puh. 020 747 2722

Åland

Ålands Hushållningssällskap, 22150 Jormala, puh./tel 018 329 644 tai/eller 0457 526 7304, *Kerstin Lundberg*, kerstin.lundberg@landsbygd.ax

Valtakunnallinen koordinointi

Kehityspäällikkö *Pia Parikka*, ProAgria Keskusten Liitto, Viikinäistentie 35, 19210 Lusi, 020 747 2451

Kaikilla ei ole säännöllistä toimistopäivää, varmimmin tavattavissa maanantaisin.

Lappi (Ultraäänimittaukset, eläväEUROP, tiineystarkastukset)

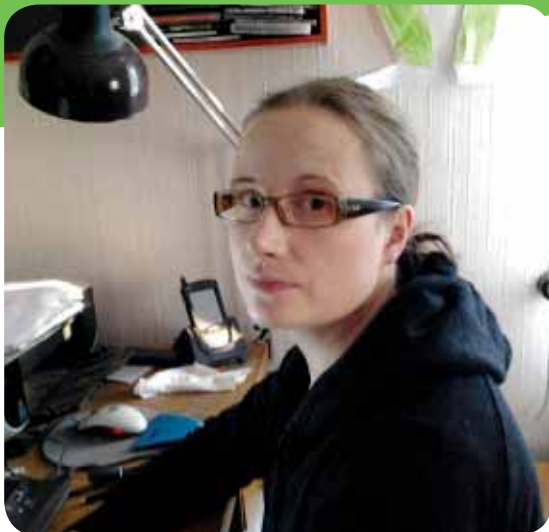
Johanna Alamikkotervo, johanna.alamikkotervo@gmail.com
Vanhalantie 17, 95300 Tervola, puh. 041 459 6657

Föreningen Ålansfåret r.f. (ahvennaamaanlammasta koskevat asiat)

Majja Häggblom, majja.h@majjas.ax

Ängo-bussövägen 288, 22630 Lumparland, puh. 040 742 8967

Lampurin kuulumisia

Tänä vuonna kuulemme joka lehdessä mietteitä eri lammastilalta. Tällä kertaa kertaa palstalla kuullaan terveisiä Eskolan tilalta Alajärveltä.

”Alan kannattavuus ei kovin järeitä investointeja salli, mutta haaveillahan saa. Esimerkiksi kurottajasta.”

Ruuhkavuosia ja luomulampaita

Etellä-Pohjanmaan Alajärvellä laidunkausi loppui näköjään tähän (28.10). Pahoin pelkään, että ensi viikolla kahlaillaan taas aivan jossain muussa kuin kymmenen sentin paksuisessa untuvaisessa lumessa. Perheemme kahlaajiin kuuluvat Petteri-isännän ja itseni lisäksi *Olavi 7*, *Sylvia 5* ja *Anni 3* vuotta. *Johannes 8* kk ei vielä kahlaile.

Lampurin uramme alkoi pienin askelin seitsemisen vuotta sitten. Muutimme vuokralle kotitilalleni ja ostimme parikymmentä hyvää uuhikaritsaa Eero Nännimäisen suomenlammaskatraasta Multialta. Lampolana toimi vanha kivinavetta. Olin hoitovapaalla ja Petteri palkkatyössä. Tästä lähtökohdasta olemme kehittäneet ammattitaitoamme ja nykyisellään tilan on tarkoitus työllistää molemmat ja tuoda elanto perheelle. 130 uuhien lisäksi meillä on kymmenkunta kyyttöä, vajaa tuhat siitosminkkinaarasta sekä pieni omatarvekanala. Mainittakoon myös kolme työlinjaista paimenkoiraa. Peltoa on vuokrattu 67 ha, josta pääosa nurmella, osa kauralla.

Vuokraus on ollut meille hyvä tapa aloittaa tilanpito ja katsoa olisiko siitä ammatiksi asti. Matkanvarrella on testailtu monenlaista liittyen lampaisiin. On tuotteistettu villaa, teetetty säilykkeitä, myyty lihaa ravintoloihin, hoidettu perinnebiotooppeja ja kokeiltu eri karitsointiajankohtia. Nyt kun lapsia on siunaantunut neljä ja elämä on työntäyteistä muutenkin, toimin-

ta on suoraviivaistunut. Haluamme keskittyä perusasioihin ja tehdä ne hyvin. Minkkeihin ja lampaisiin liittyvät työsesongit sopivat hyvin yhteen, kun karitsointi on huhtikuussa. Laitumelle koko katras siirretään mahdollisimman aikaisin toukokuussa. Emot kuntoutuvat ja imettävät hyvin. Teuraista myydään syyskuulta eteenpäin parhaiten maksaville teurastamoille ja tahoille. Suoramyyntinä menee se, mitä ihmiset tilaavat ilman panostustamme markkinointiin. Usein lammassasiakkaat ostavat myös kyyttövasikkaa ja päinvastoin. Kerintä ostetaan rahtityönä kaksi kertaa vuodessa ja villa myydään kehräämööseen. Olemme pyrkinet huomioimaan jalostuksessa myös villan laadun.

Luomuun on siirrytty vaihteittain. Pellot ovat jo pääosin luomua. Lampaat siirtyivät keväällä, mutta kyytöt jäivät rouskuttamaan siirtymävaihe- rehua. Minkkitarhaus tukee luomuviljelyä tuottamalla arvokasta lannoitetta. Päänvaivaa tosin meinaa tulla hajallaan sijaitsevista peltolohkoista. Luomu toi tullessaan uutta pähkäiltävää; kun kallista kauraa ja valkuaisrehua ei viitsisi öösäämällä syöttää, olisi syytä järjestää lisää kasvatustilaa karitsoille. Kevytrakenteinen laidunkatostyyppinen ratkaisu toteutetaan ehkä jo ensi kesänä, jos eletään ja Herra suo. Luomun myötä virisi into risteytyksiin; kävimme texel-ostoksilla Aholassa Alavudella! Puolet uuhista astutetaan edelleen suomenlammas-

pässeillä, joten jalostustyö alkuperäisrodun parissa jatkuu ja siitoseläinkauppaan tähtäämme jatkossakin. Myös tuotosseuranta- ja neuvontapalveluista aiotaan ottaa hyöty irti.

Alan kannattavuus ei kovin järeitä investointeja salli, mutta haaveillahan saa. Esimerkiksi kurottajasta. Yhtä testailtiin viime talvena. Luopumisen hetki oli haikea, kun ei tuo 6400 Valtra niin näppärä ole lampolatöissä. Suurimmat investoinnit ovat olleet kylmälampolan rakentaminen vanhan jatkoksi pari vuotta sitten, ja ennen sitä turkistarhan osto vanhemmiltani. Näihin haettiin ja saatiin ELY-keskukselta investointiavustusta.

Haasteet ja hankaluudet sijoittuvat tällä hetkellä toimisto-osastolle. Kun käytössämme on kolme eri ohjelmaa (Eviran rekisteri, Web-lammas ja NettiFarmi) ja ainainen epävarmuus tietotekniikan toimivuudesta, olo on usein sekasortoinen. Kun asioita on varmisteltava jatkuvasti paperi-kynätekniikalla, missä se hyöty kaikesta lopulta on? Pieniä ponnisteluja vaatii myös luomupapereiden ojennuksessa pitäminen. Kunhan näistä asioista on saatu yliote, suunnittelemme mallitillista eläinmäärän lisäystä ja lomaa, jota emme ole touhuissamme muistaneet pitää vuosittain kuin muuttaman hassun päivän.

*Terveisin,
lampuri Tuija Perälä*

Lammas- ja vuohikerhot

- Etelä-Karjalan Lammaskerho r.y.**
pj. Tuula Hyyrynen, Huomolantie 88,
54530 Luumäki, puh. 045 635 6844,
siht. Hanna Puolakka, Puraskorventie 84,
54310 Hytti. Puh. 050 305 8853.
- Etelä-Pohjanmaan Lammaskerho r.y.**
siht. Sini Hakomäki, puh. 050 546 9937,
sini.hakomaki@mbnet.fi, Järventie 12,
61410 Ylistaro as., posti: Milla Alanco,
ProAgria Etelä-Pohjanmaa, Huhtalantie 2,
60220 Seinäjoki.
- Keski-Pohjanmaan Lammaskerho**
siht. Satu Kumpulainen, Kukonkyläntie 663, 69150
Eskola, puh. 040 739 9027.
- Keski-Suomen Lampurit**
siht. Sirpa Tyrväinen, Koivuniementie 90,
51260 Tahkomäki, puh. 0500 544 084.
- Kymenlaakson Lampurit**
puh.joht. Kaarin Knuutila, puh. 040 578 6317,
kaarin.knuutila@pp.inet.fi
- Lapin Lampurit r.y.**
siht. Petri Leinonen, Mäkikierentie 9,
95520 Tornio, puh. 040 581 8477,
petri.leinonen@elomestari.fi
- Pirkanmaan Lammaskerho**
puh.joht. Jan Suttle, Vuohelantie 34,
38250 Roismala, puh. 0500 820 243.
- Pohjois-Pohjanmaan Lammaskerho**
siht. Risto Hänninen, Rautionmäentie 56,
92220 Piehinki, puh. 040 558 5421.
- Pohjois-Karjalan Lampurit**
siht. Airi Timonen, Saihonlahdentie 4, 82430 Puhos
puh. 050 494 2079, airi.timonen@gmail.com
- Pohjois-Savon Lammaskerho/LF-team**
siht. Riitta Parkkinen, Kenttätie 7 B6,
71200 Tuusniemi, puh. 050 547 9301.
- Satakunnan Lammaskerho**
siht. Hanna-Leena Juhola, Taipaleentie 73,
27150 Eurajoki, puh. 044 3124 272
www.satakunnanlammaskerho.nettisivu.org
- Savonlinnan seudun Lammas- ja vuohikerho**
siht. Anja Karstunen, ProAgria Etelä-Savo,
Kirkkokatu 9, 57100 Savonlinna,
puh. (015) 475 5700 tai 040 527 5060.
- Skärgårdens Färklubb**
siht. Bianca Norrman, Sommarö,
21660 Nagu, puh. (02) 465 5181.
- Suur-Savon Lampurit r.y.**
puh.joht. Susanna Nuutinen,
Putkisalontie 172, 58900 Rantasalmi,
puh. 050 340 5130.
- Uudenmaan Lampurit r.y. – Nylands
Färfarmare r.f.**
siht. Mikko Näri, Kabbölenie 393, 07750 Isnäs,
puh. (019) 634 446 tai 040 707 5194.
- Varsinais-Suomen Lammaskerho**
siht. Katja Sikka, puh. 040 547 7817,
katja.sikka@pp.inet.fi
- Ålands Färavelsförening r.f**
siht. Cecilia Persson, 22240 Hammarland,
tel. 045 7523 0723.
- Österbottens svenska färförening r.f.**
siht. Magnus Berg, Nedranvägen 29, 66840 Pensala,
tel. 040 545 7826, sofie.berg@yahoo.se
- Suomen Vuohiyhdistys r.y.**
siht. Suvi Viander, Latvalantie 85,
62950 Paalijärvi, puh. 044 940 0849,
suviande@gmail.com

MAAN PARHAISTA ANTIMISTA

Täydennä kotoisia rehujasi

Lammas-Tähti

Tasapainoinen kaurapitoinen täysrehu Lammas-Tähti sopii säilörehu-, kuivaheinä- ja laidunruokintaan. Se käy sekä uuhille, päseille että karitsoille. Tuote sisältää molybdeeniä, joka ehkäisee kuparin kasautumista kudoksiin.

Saatavana:

40 kg:n säkeissä, 960 kg:n lavoissa ja irttona

Raekoko:

säkeissä: 3 mm
irttona: 4,5 mm

HUOM! Ei lisättyä kuparia.

Lammas-Tähti Kivennäinen

Rakeinen Lammas-Tähti Kivennäinen sisältää runsaasti lampaan tarvitsemia kivennäisiä, hivenaineita ja vitamiineja. Se sopii täydentämään kaikenikäisten lampaiden ruokintaa ympärivuotisesti.

Saatavana:

25 kg:n säkeissä, 500 kg:n lavoissa

Raekoko:

4,5 mm

HUOM! Ei lisättyä kuparia.

Saatavana myös luomulammasrehut!

KINNUSEN
TÄHTI
REHUT
★★★

Murrontie 2
91600 Utajärvi
p. 08 514 4700
www.kinnusenmylly.fi

M

Itella Oyj

Tehokkuutta lammastalouteen *WebLampaalla*

Kirjaat eläinten tiedot Tuotosseurantaan ja Eviran Lammaskirjuriin samalla kertaa.

Suodatintoinnolla lajittelet ja ryhmittelet eläimiä työlistoiksi. Päiväkasvulaskurilla seuraat teuraskaritsojen kasvua ja näet poikkeamat.

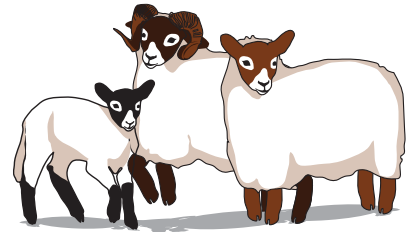
Teuraskypsyyssennusteella ennakoit karitsoiden teurastusten ja myyntien ajankohdan.

Sähköinen sukupuu näyttää sukulaisuudet ja auttaa jalostussuunnittelussa ja ostopäätöksissä. WebLammas on jalostajan oiva työkalu!

Ohjelmiston ja tilaukset: www.mloy.fi/tilaa,
www.mloy.fi/weblammas tai puh. 09 8566 5900.

WebLampaassa lisäksi:

- ✓ tuotosseurannan raportit
- ✓ APR-tukilista
- ✓ uuhipalkkiolista
- ✓ sukusiitoslaskuri

Maatalouden
Laskentakeskus Oy

www.mloy.fi/weblammas